

ANTIDOTARIUM GENERALIS LIBER III.

DE DEO ET NATURA

CAPUT I.

DE RACTIS præcedentibus li-
bris materia formaque medica-
mentorum: restat, ut eorum
causas efficiens hocce libro
brevitate, qua fieri poterit, ex-
pediamus. Non equidem da-
bium est, quin medicamenta, cujuscunque mo-
do generis ea sint, naturaliter prodeant & ge-
nerentur, ut natura medicamentorum efficiens
causa merito dicenda sit. Veruntamen haud
usque adeo stupidi, vel excæcata mente sumus,
ut principium natura prius non agnoscamus.
Nec eos moramur in Philosophia gigantes, qui
solum (Deo vel non agnito, vel spreto nihilo-
minus) naturam amplectuntur. Quam absurda
verò sit eorum sententia, qui satis probe phi-
losophari videntur, si quas à natura, & rerum
qualitatibus rationes excogitare possint, hinc
animadvertere licet, quòd ubi naturales causas
indagare conantur, qui fiat, ut semina cum
adoleverint, tam varias formas consequantur,
non aliud exponere queant, quam quòd hæc
sit uniuscujusque seminis proprietas, ut in
hanc, aut illam formam tandem exerceat. Non
enim vel à primis, vel à secundis, aut tertiis re-
rum qualitatibus, rationes tot tamque vario-
rum effectuum reddi possint. Hæc itaque re-
rum proprietas, quòd nulla ratione demon-
strari possit, apertissimum est primæ causæ spe-
culum. Nam si, quòd lato sinapi semine talis
frutex exurgat, causam esse dicis seminis insi-
tam proprietatem, fruticis causam exposueris:
nondum tamen ejus proprietatis causa patet.
Sin potro dicas, fruticis hæc esse naturam, ut
semen tali prædium proprietate producat,
circularem & perplexam prodideris insitiam.
Ex his enim alterutrum prius existisse statu-
endum est, quòd alterius quidem causa sit, non
autem ab alio processerit naturaliter, ut lucu-
lenter à Philosophis aliquibus, fidei Christia-
næ propugnatoribus, est demonstratum. Pri-
mam ergo causam admittimus, quæ singulas
rerum, adeoque medicamentorum species ali-
quando fecerit, modò qui naturalis non fuerit,
ut ea postea possent propagari naturaliter.
Hæc rerum causa efficiens Deus est, cui boni
quicquid est, acceptum ferimus, hic sua bene-
dictione naturam in suo cursu conservat. Cum
enim vires hæc rebus insiderit, easdem eis
destrahere potest, quancumque libuerit.

A Quamobrem ut Medicus suum in arte sua fi-
nem assequatur, Deo medicamentorum, qui-
bus utitur, auctori gratias agat, quòd hæc ei
suppeditaverit auxilia, quibus agrotantibus suc-
currere queat, eundemque precetur, ut suam ele-
menter benedictionem largiatur. Hæc nempe
Medici pietas sæpe plus præstitit, quam ad-
miranda multorum doctrina. Deus namque beni-
gnitas non intra naturæ limites consistit, ut ea
solum petentibus exhibeat, quæ naturales me-
dicamentorum vires pollicentur, sed admiranda
sepenumerò ratione sanitatem ægris restituit,
ut Deus opæ suæ, non autem Medicus medica-
mentis curasse dicendus sit. Deus itaque me-
dicamentorum, & sanitatis restituta causam
esse confitemur, cui laus sit in perpetuum. Est
verò causa rerum Deus est, non ideo tamen re-
liquas excluderimus. Natura siquidè & arte, quæ
Deus ab initio sine mediis fecit, propagat &
conservat, quæ nimirum & medicamentorum, &
Ciplius adeo sanitatis causæ sunt. Arte quidem
Pharmacopœi medicamenta variè preparantur,
& conservantur, quæ suo Medicus judicio
commodè dispensat, ut suum ad depellendos
morbos Medici prudentiæ finem assequatur.
Prius autem quam Medici & Pharmacopœo-
rum olicita persequamur, de natura paucis ali-
quid exponendum est, cum præ cæteris mani-
festissima sit efficiens causa medicamentorum.
Novit enim unusquisque naturaliter ea produci,
D quæ certis temporibus, & eadem ut plurimum
ratione generantur. Non ita facillè tamen, quòd
natura sit, quivis exposuerit, cum ne Doctorum
quidem hæc in re iudicium idem existat. Natu-
ram definiit Aristoteles, principium & causam
esse motus & quietis, ejus in quo est primò,
per se, & non per accidens. Hæc autem ratione
natura non externa, sed interna rei causæ, fue-
rit, ut formalis, vel materialis dicenda sit pos-
situs, quam efficiens. Cum itaque natura non in
E eo, quòd sit, accipitur, solum animadvertatur,
sed in eo etiam, quòd in aliud agit naturaliter,
hoc est, virtute patienti contraria, princi-
pium certe natura est, & causa motus, & quæ-
tis alterius etiam subiecti. Quis enim ignem
in ligna naturaliter agere negaverit? Quam-
obrem naturæ nomen omnibus causis natu-
ralibus attribui potest. Quoniam verò nihil sit
naturaliter, nisi causæ concurrant omnes, cum
naturam rerum, adeoque medicamentorum
causam

causam esse dicimus, naturalium causarum congressus est intelligendus. Porro cœlestes etiam causæ sub naturalibus merito comprehenduntur, quod licet corporibus hisce terrestribus contrariæ non sint, (siquidem nihil ab eis vicissim patiuntur,) in ea tamen contrariis agant qualitatibus. Astrorum enim viribus tot tempestatum mutationes oriuntur, quibus quæ in terra latent, erumpunt. Licet itaque multas habeant causas, quæ naturaliter fiunt, unius tamen nomine continentur, ut naturalium rerum natura efficiens causa dici possit. Non enim præter naturam aliud est extra res, quæ generantur, existens, quod naturalium effectuum causa dici possit; ut in rebus arte paratis fieri consuevit: siquidem artifex est naturalis profert effectus, naturalis tamen causa non est. Quod verò Deum existiment aliqui naturalium actionum directorem esse, ut naturales causas, formales & materiales solum existant, Deus autem efficiens causa naturalium effectuum dici debeat, absurdissimum est. Nihil enim agit Deus naturaliter, ut naturalium effectuum causa dicendus sit. Naturam quoque suis describit legibus, ut externo direttore non indigeat: quod iis dictum esto, qui Deum naturalibus causis immiscet, existimantes, naturam nisi divinitus sustineatur, consistere non posse. Verum hæc Philosophis discutienda relinquimus. Hoc saltem ceu certissimum proposuisse sufficiat, naturam medicamentorum efficientem esse causam. Ceterum quod natura non medicamentorum solummodò causa sit, sed ipsius quoque sanitatis, quam medicamentorum usu consequimur, sit, ut ea Medicis alio modo, quàm Phycis describatur. Morbus enim & sanitas corporibus competunt ea ratione, qua subijciuntur alii, quàm natura principio: quod tamen (licet improprie) natura Medicis appellatur. Naturam itaque ex Galeni sententia hoc loco nihil aliud esse dicimus, quàm vim quandam, seu facultatem in his ipsis corporibus, quæ ab ea reguntur, inhabitantem. Cum autem in corpore nostro triplex habeatur facultas, animalis videlicet, vitalis & naturalis, natura quoque tribus his facultatibus, ceu formis suis consistat, quibus illæ, firmam naturam asserimus. Firmam autem naturam à facultatum actionibus deprehendere licet: animalibus quidem, ut si imaginatio, ratio & memoria, item sensus omnes & motus voluntarii non fuerint impediti: vitalibus verò, si arteriarum pulsus validi: non debiles & languidi: naturalibus autem, si coctio in alvi excrementis, vel urina, vel sputo, vel sudore apparuerit. Tunc enim habemus naturam ipsam evacuationi admisculantem. Conspicitur namque & ipsa post concoctiones & humores discernere, & superfluitates expellere, ipsumque denique morbum primaria ratione curare. Verum cum perfecte ipsa movet, Medici opera non opus est: cum imbecillius agit id, quod deficit, Me-

A dicum supplere oportet: ut ab utroque noxiæ humoris fiat evacuatio, natura quidem expellente, Medico verò per medicamenti vim attrahente. Perfectè autem agit (licet à Medico concoctio per humorum alterationem accelerari possit) in morbis acutis, temperatura, regione & anni tempore calido, ob materię tenuitatem evacuationemque aptam. Imperfectè in morbis chronicis, seu diuturnis, tempore, regione & complexione frigidioribus, ob materię contumaciam, expulsionique ineptam, quæ tum medicamento (ut antea dictum) præparanda, ac demùm evacuanda est. Ceterum natura contra morbos jam vigentes (quo tempore natura maximè molestat, concoctio jam apparente) insurgit, & tandem vincit, hominemque evidenter sanat, aut per sudorem copiosum profundens, aut per lorium, aut per dejectiones, aut sanguinis profusum, aut per vomitum humores exercens.

DE MEDICO EJUSQUE officio.

CAP. II.

D E natura, utpote primaria morborum cœca, præcedenti capite differuimus: nunc de Medico, qui ejus est minister, agendum est. Hujus autem ingenium, doctrina, mores & officium non solum à bonis animi, verum etiam corporis & fortunæ describenda sunt. Itaque quo ad animi bona, imprimis sit D E I & veritatis amans, pius, & tum Logicæ artis, tum Philosophiæ naturalis & moralis, tum Medicinæ utriusque peritus: cuiusmodi erit, qui remissentia fuerit facilis, recto iudicio, tenaci memoria, solers & promptus in remediis inveniendis, qui simplicium effectus summa cura tenuerit: dexter in operibus: comis & affabilis erga agrotantes; misericors erga pauperes: mansuetus & facilis erga suæ artis homines: audax & animo intrepidus in rebus tutis & necessariis: prudens & circumspexus in prælagiando. Siquidem quæ bona sunt auguria, denunciare debet: si quid tamen mali minatur infirmitas, amicis, vel astantibus tantum significare fas est. Ceterum Medicus multa experientia exercitatus, in iis præsertim, quæ certa ratione excogitata sunt, & frequenti usu confirmata esse debent. Nam peregrina remedia semper querere, & preciosa duntaxat, imprudens est ostentationis. In curandis agrotis, non multos suscipiat. Variis enim morbis & mens opprimitur, & corpus fatigatione continua languet. Insanabiles & desperatos morbos non curet, ne hominem occidisse, qui sorte suæ interitus erat, existimetur. In explorandis leprosis sit diligens & verax. Ad ægros veniens, manum non protinus apprehendet, sed primum hilaris vultu resideat, sermone leni sollicitudinem

submoveat. Nam & Medici conspectus, ac alia multa, facile pulsum rationem turbant. Bis die patientes conveniat. Tutè, celeriter, & jucundè curet, cura tamen nimiam festinationem & voluptatem. Victus norma & remediis, quoad ejus fieri poterit, pro virili parte, non ad ullam agrotantium offensivam injuriamve, sed ad eorum duntaxat commodum atque salutem utatur. Quæ noxia sunt & lædunt, removeat. Nemini rogatus potionem mortiferam, vel mulieri medicamentum abortum faciens, neque exhibeat, neque etiam manifeftet. Famosi namque veneni vires, aut abortiendi modum, vel quæ conceptum inhibeant, indicare, scelus est. Quæ ad Chirurgi Pharmacopœiciq; officium pertinent, non nisi coactus attingat. Officinas bis, vel semel saltè in anno, unà cum iis à Magistratu ordinatis, vifitet, inutilia segregando, ceterosque errores fideliter Magistratui indicando. Cum Pharmacopœis pactum, aut contractum ullum in vendendis remediis ne ineat, consulentesque cum suis receptis, quò velint ire, parandis, permittat. Porrò quod ad Medici corpus attinet, sit temperans & castus: non ebriolus, non crapulæ deditus, non luxuriosus & libidinofus. Quoad fortunam, sit liberalis, pecuniæ non nimis cupidus & avarus. Carnificis namque est, vel inter ipsos cruciatus ingens precium exposcere. Dabit igitur operam Medicus, qui vir bonus esse volet, ut & moribus & medicamentorum usu, quoad ejus fieri poterit, medicinæ dignitatem tueatur.

DE MAGISTRATU
ejusq; offi. io.

CAP. III.

CUM in curandis ægris non parvi interdum errores à Medicis Pharmacopœisq; que, quibus ægri in maximum vitæ discrimen incurrere solent, contingant, necessarium est, ut Magistratus (eum autem nomino, qui potestatem gerit, vel qui civitates & provincias regit) non solum magnam salutis subditorum rationem habeat, verum etiam pravos errores corrigat, atque in eos, qui perperam medicinam faciunt, animadvertat. Quare Medicos peritos & approbatos, Pharmacopœosque exercitatos atque diligentes summo studio habere, ac juramentum ab eis accipere procuret, quò suum quisque officium proprium ac melius ac fidelius exequi valeat peragatque. Nulli praxim exercere permittat, nisi Medicus fuerit peritus, graduatus, & approbatus: ceteris vero, ut circulatoribus, histrionibus, erronibus, exorcistis, tonforibus, aniculis, & his similibus empiricis imperitis, tanquam carnificibus, & nulla ratione morbos curantibus, omnibus modis prohibere nitatur & interdicit: officinas nova plures permittat, quàm pro praxi magnitudinis necessariæ videbuntur. atq; ut ex quotannis bis, vel saltè semel à Medico, & ad id or-

dinatis visitatoribus perlustrentur, præcipiat, malaque & corrupta, utpote ad humani generis perniciem servientia, removeantur, publicèque effundantur, vel igne consumantur. Medicos eruditos & Pharmacopœos approbatos libertate donare non gravetur, ne communi civium onere gravati, suo fungi officio minus possint. Communem medicamentorum taxationem ne Pharmacopœi transcendant, animum adhibeant: neque aromataris, aliisque omnibus Pharmacopœis exceptis, medicinas componere, neque etiam vendere permittat: & ut omnia summam comprehendam, in omnes eos, quos à recta via aberrare deprehenderit, prudens Magistratus animadvertat.

DE ASTANTIBUS
& ægris.

CAP. IV.

ASTANTES seu assidentes nominamus, qui se præsentem exhibent, & ægris ministrant: ægros verò, qui morbo aliquo sunt correpti. Hos quoque suo perfuncti munere oportet: nisi enim omnia ritè peragantur, curationem interrumpi contingit. Astantes itaque seu assidentes idoneos esse decet: cujusmodi sunt periti, exercitati diù, prudentes & patientes, ut sciant occasionem, & patienter ægro inserviant, sciantque recitare ea Medico, quæ circa ægrum contigerint. Sint præterea diligentes & fideles, ut ea, quæ de cibi & potus, vel medicamentorum qualitate & quantitate Medicus mandaverit, possint fideliter administrare, atq; in nullo delinquere. Quod ad ægros attinet, debent in parère Medico non secus ac servi domitis suis, & in nullo proprio indulgere voluptati: patienter ferre omnia, quæ sunt à Medico, nec timere, nec de salute desperare, verum, ut jam dictum, omnibus mandatis Medici obtemperare.

DE PHARMACOPOEI
officio.

CAP. V.

IN medicinarum administratione non exigua partem Pharmacopœis sibi vindicatur, cum sit Medici quasi dextra manus, pericliteturque ipsius culpa sæpè non solum ægri valetudo, verum etiam Medici fama & existimatio. Quare, ut dextræ suam quoque munus expleat, est necesse. Principio itaque Latinæ linguæ tam peritum esse oportet, ut non modò Medicorum receptas, seu descriptiones, verum etiam Dioscoridem, Galenum, Mesuem, reliquosque herbarios receptos, rectè legere, & exactè intelligere possit. Neque etiam Arithmeticæ imperitus esse debet, ut pondera simplicium & proportionem inter sese rectè computare queat: verbi gratià, quando antidoti aliqujus tertia, quarta, vel octava pars tantum requiritur,

quiritur, quantum cuiusque sit accipiendum.

SIMPLICIUM cognitionem ritè teneat, quarum descriptiones ex præstantissimis auctoribus petat.

HERBAS, flores, fructus, semina, radices, & reliqua simplicia debito tempore colligat selectissima, probeq; exerceat, ordine disponat, sciatque, quo genere vasorum & instrumentorum unaquæque medicina sit conservanda, tractanda, & concoquenda.

DIVITIAS sãltẽm mediocres adesse oportet, in primis autem animum liberalem ab avaricia sordibusq; alienum. Divitiarum enim hoc præstare poterunt, ut commode habites, & medicinas, quæ emendatæ sunt, suo tempore quam optimas coëmat. Animus autem liberalis, minimeq; avarus cavebit, ne compendii aut lucri sui causa, deteriores vili precio libentius, quam præstantissimas paulò largiore, comparet.

OFFICINAM habeat salubri loco sitam, quam nec venti perfruant, nec Sol permeet, nec fumus, nec teter odor ullus molestet: variis præterea reponendis conservandisque accommodam: nonnulla siquidem locis subterraneis, pleraque editioribus præparanda & conservanda sunt. Hortum insuper habeat, ut semper in promptu sint recentes plantæ, quarum succo subinde indigemus: ut herbarum rariiores in eo alantur: & locum aliquem Soli expositum, in quo & siccare, quæ siccanda sunt, & albedinem etiam quibusdam medicamentis conciliare possit: in quo deniq; omnia ea parari possint, quæ ex Medicorum præscripto ad Solem confici debent.

MINISTROS habeat doctos suæ artis, qui usum non vulgarem componendorum medicamentorum habeant, non erroneos, histriones, bibulos, sodalitates aut aliis rebus inhonestis deditos.

SIT vigilans & circumspectus in medicamentis compositis dispensandis: nec secundum propriam phantasiam, aut ex dispensatoris non authenticis conficiat, sed ex approbatis: dispensata Medico perito offerat, ut simplicia videat, examinet, & si quæ invalidæ fuerint, abiciat.

NEC temerè conficiat receptas non intellectas, nec supposititia seu quid pro quo accipiat, sed peritum Medicum consulat.

QUEM etiam omnino in conficiendis opiatus, & similibus præstantibus, ac magni momenti medicinis, ut præceptorem & iudicem adhibebit: cui adjunget, si commode fieri poterit, unum & alterum bonum atque doctum virum, vel senatorii ordinis, ut eos habeat veluti testes suæ diligentiar, industræ, ac fidei. Deinde Medicus approbatus quamque medicinam sic ritè præparatam, annum, mensem & diem superscribat, postea Pharmacopœus debito ac præscripto tempore ferventari finat, antequam eam in usum publicum expendat. Medicamenta autem in Medicorum præ-

sentia paranda, sunt omnes confectioes magnæ, omnia electuaria, præsertim solutiva, opiata, pilulæ. Ex syrupsis, syrupus acetositate citri, violatus cum melle, endiviarum compositus, de eichorio compositus, de fumo terræ compositus: syrupus myrtinus compositus: de mentha major: de absinthio: de calamento: de epithymo: de stœchade compositus: de eupatorio: de hermodactylis, & miva aromatica. Ex oleis, melinum, mastichinum, nardinum, sampsuchinum, moschellinum, hyperici, de capparibus, scorpionum, castorei, de euphorbio, de costo, &c. Ex unguentis, infrigidans Galeni, unguentum pectorale, stomachicum, de arניתа, diasompholygos, sansalinum, Apostolorum, Ægyptiacum, Comitissæ, dialthæ cum gummis. Ex emplastris, de meliloto, emplastrum diaphœniconis. Ex cerotis, gratia Dei, oxycroceum, de pelle arietina, &c.

CÆTERUM receptas absque Medici nomine subscripto non recipiat: usque neque addat, neque demat, sed eas purè & præcisè, sicut ipse Doctor ordinavit, componat, medicamentum alicujus valentis quantitatem non augeat, ut vacatione hinc largiore secuta, dicatur medicamenta habere præstantiora.

SYRUPOS singulos debito tempore, aquasque stillatitas igne lento, & vitreis organis conficiat.

PULVERES, ex quibus composita fieri debent, non diù stare permittat, sed recenter eos pulverizet suo tempore & loco. Medicinas solutivas nemini propinet, aut vendat, nec venenosa, ut arsenicum, Mercurium, &c. sine consensu Doctoris alicujus approbati, vel Magistratus.

NARCOTICA indoctis, empiricis, aut tonsoribus, histrionibus, Monachis, Sacerdotibus, Monialibus, Judæis, seplariis, circulatoribus nullo modo vendat, sive simplicia, sive composita fuerint, nisi Medici approbati jussu: nec ullo modo vetulis, aut obstetricibus medicinas abortum, aut menses provocantes, nisi propter necessitatem à Doctore aliquo fuerint ordinatæ: nihil vel amore, vel odio, vel metu, vel precio, vel ignorantia peccet. Medicamentorum compositorum nimiam quantitatem non conficiat ad evitandum expensas, & cum hoc ne longo temporis cursu, vetustate virtutes amittant.

CERAM & crocum adulteratum non vendat. Medicinas omnes inveteratas ostendat & manifestet, nec quicquam ex his Physicum celet: vel singulis mensibus, aut sæpius etiam omnia perlustrat, & diligenter consideret, ut corrupta, putria, mucosa, exoleta, & quovis modo inutilia, vel inefficacia reddita, rejiciat bona fide, nec in iis quærat lucrum, quibus agrotò crearetur vitæ periculum, sed sit animo liberali & magno, cogitetque parvum illud damnum, fide sua jam perspecta, majoris sibi lucis causam fore.

ALIUM modum, quam Doctor dederit, sumendi medicinas hominibus non persuadeat, ut multi falsi & gloriosi Pharmacopoci faciunt, dicentes, sumat duplum istius medicamenti, aut triplum, quia nimis debile est, aut sumat medietatem, quia fortissimum est.

DE practica nullo modo se intromittat, sed consulentes ad Medicos approbatos dirigat, vel conducat.

TAXATIONEM communem vel à summo sibi Magistratu ordinatam, fideliter observet.

NON sit alex aut similibus ludis deditus, ac comotationibus gaudeat, aut alioqui vinosus, vel ebriosus, neque fœdis amoribus implicatus teneatur. Alea enim negligentiam parit, ebrietas errores, oblivionem & stoptem inducit: turpis verò amor etiam veneficia illi extorqueere possit. Quare omnino, si fieri potest, maritus sit, cui cum uxore recte conveniat.

MUNDITIE sit studiosissimus: & bona conscientia præditus, ut nihil in sua professione negligentem vel temerè agat, quo Deus, aut homines offendantur: sit pius, humanus, placidus, affabilis, benignus, alacris, imprimis autem mitis erga pauperes, & commodus erga imperitos: non etiam in eorum ineptias, sed in necessitatem egroti respiciat, ac Deum omnium inspectorem ac iudicem præ oculis habeat, qui rectè agenti longè majora & beavora præmia largietur, quam ab ullo mortalium persolvi possint.

DE CALEFACTIONE.

CAP. VI.

MEDICAMENTA igne, Sole, & rerum putridarum calore calefiunt. Quæ humida sunt, & igne calefiunt, commodius duplici vase calefcunt, quorum alterum, majus scilicet, plenum sit aqua tepida, aut fervida, alterum verò plenum sit medicamento, quod calefaciendum est, ea ratione, ut minus vas in aqua majoris constituatur: idque à recentioribus balneum Mariæ, à veteribus duplex vas, aut diploma appellatur.

CÆSTRUM colanda calefactione tenuantur, ut promptius permeent: frigida enim velut concreta, non percolantur, nisi sint multum aquosa & liquida: calidiora autem cum sordibus tota eorum penetrant, nisi sint glutinosa. Talia enim multum calida colanda. Tepidam damus aquam, ut sit vomitoria.

GALIDAS modicè damus potiones medicas, non solum purgatorias, sed etiam corpus firmaturas, ureticas, menses aut sudores moturas, obstructionem viscerum aperturas, præsertim cælo frigido, & ventriculo frigidioro natura, aut ex morbo.

CALEFACIMUS aquam, & alia omnia, quæ aqua fluente, aut nive circumposita volumus frigidiora reddere, quòd in humorem

A calore rarefactum frigus se altius infinat, ut ferum candens aqua frigida & adstringente temperatur, ut sit durius.

CALEFACIMUS modicè infundenda, ut vires suas promptius in humorem, cui infunduntur, transmittant. Calefactus enim humor tenuatur, & infusa res rarefit: quibus fit, ut eorum vis calore promptius trahatur. Alia propè innumerablem calefactione egent, sed admonendi gratia magis, quam docendi calefactionis meminimus.

SYLVIUS.

DE INSOLATIONE, ET ea, quæ sub simo, vinaceis, & sausa seu fratribus Olivarum su. putrefactione.

CAP. VII.

INTERDUM hæ conferunt ad calefaciendæ medicamenta: plerumque ad ea componenda, & ad perfectionem reducenda: instar codionis est, veluti olea simplicia, quibus flores infunduntur, rosa, viola, chamæmelum & similia alia aliquot diebus insolantur: sic etiam ad saccharum canli perfectè coquendum, juleb ampullis quibusdam insolatur.

SCILLA succus extrahitur insolatione: quòd si Sol non splendeat, igne, aut, quòd commodius est, duplici vase, diu & ex intervallis, & interdum bulliendo.

IDEM etiam fiet, si simo, aut vinaceis, aut sausa olivarum calcætarum obruantur: quemadmodum chalcitis & cadmia, ut fiat plicoricum: & juleb ad saccharum candum conficiendum: & pleraque alia medicamentorum genera.

FLORENTINI.

DE REFRIGERATIONE.

CAP. VIII.

REFRIGERAMUS aère frigido, aqua fluente, aut nive, aut glacie, aut collocatione in cellam, etiam prius calefacta, quæ febrim vehementem, aut aëris intemperie calidæ opponimus pocula medicamentosa. Et quæ à frigido cogi volumus, ut jus carniarum glutinosarum, in gelatvam vulgò dictam.

REFRIGERAMUS omnia calore præparata, priusquam reponamus.

REFRIGERAMUS, quæ calore soluta frigore volumus concrefcere, & durescere, ut electaria sicca, cerata, emplastra.

DE EXTINCTIONE.

CAP. IX.

GEMMÆ, & quædam metallica sæpius antè quam urantur, ignica, extinguuntur aqua, vino, oleo, melle, butyro, aut alio aliquo humore, donec refrigerent.

QUÆ.

QUÆDAM semel duntaxat aut sæpius A
extinguuntur.

EXTINGUUNTUR vel usta, vel solim
ignita quædam, non modò ut empyreuma
ipsum dissipetur, sed etiam ut in corpus usio-
ne rarefactum vis quædam humoris aut frigi-
dis penetrat, ut ferrum candens aqua pilolel-
la, vel alia astringenti extinctum evadit soli-
dissimum.

EXTINCTIO fit interdum ad purgatio-
nem, ut plumbum liquatum succo mercuria-
lis calido sæpè extinctum & tribulatum, stanni
putritatem & soliditatem assequitur.

FIT item extinctio, ut vires humoris, quo
extinguitur, in se trahat. Sic cadmiam vino
aminæo ad emplastra, aceto ad remedia pfori-
ca extinguit Dioscorides. Sic Galenus lapidem
Phrygium extinguit primam butyro recenti,
secundò vino Falerno, vel alio sulfuro, odore,
tertiò melle Africo, ne medicamentum sic aridum,
sed viscosi cujusdam particeps. Gallæ ad
sanguinis suppressionem carbonibus imposi-
ta, donec undique candeat, aceto, aut vino
austero extinguendæ sunt.

STIBIUM lacte mulieris marem enixæ
extinguitur. limatura chalybis sæpè ignita aceto
extinguitur, & pulveratur.

HIS exemplis medicamenta humore
extincta ab illo aliquid virum in se trahunt. In-
terdum autem ignita humore extinguntur, ut
humoris naturam mutemus: ut dum lapides,
vel circuiti ferrei igniti lacte aliquoties extin-
guantur, ut ferrosam & mordacem ejus substan-
tiam absumant, sic, tunc lac dysenteris salubre.

AQUA chalybem vel aurum ignitum sæpè
extinguitur, ut ipsa minus humectet, sed sit
terrea magis absumpta tenuiori substantia. Ar-
gentum vivum etiam non sic ignitum, tamen
& saliva hominis jejuni, & succo salivæ, aut li-
monum extingui dicitur, quòd vis ejus malefi-
ca, & omnia ejus exedens, ut à Phisio rectè di-
citur, cum his agitando miscet. SYLVIVS.

DE HUMECTATIONE.

CAP. X.

HUMECTANTUR nunc aqua, nunc lacte,
nunc aceto, nunc oleo, vel alio humore
medicamenta, non modò simplicia, ut felicitis
& innocentius in compositionem, vel ulum
veniunt, sed sæpè etiam composita, ut cum
crassa humore diluimus, quò facilis & jucun-
dus devorentur. Fit autem superficialis hu-
mectatio mersione, vel inperione liquorum
prædictorum: essentialis verò, maceratione
sive irrigatione.

UTILIS est ad condiendos fructus, radi-
ces, peregrinosque cortices odoratos, quos
cum recentes habere non possimus, macera-
mus, donec humiditatem contraxerint. Hor-
deum præterea & erraticus aqua inperguntur,
ut à cortice repurgentur.

HUMECTANTUR autem odorata non-
nulla, veluti ambra, moschus, si terenda sint, ne
tenuiores & odoratæ partes exhalent.

QUÆDAM verò herbæ, veluti coryledon,
portulaca, sempervivum, & similes, quæ pau-
cum succum, eumque glutinosum sortitæ sunt,
humore aliquo simili humectantur, terendo
& superinspergendo dictum humorem, quò
cum dictarum herbarum sicco (aliàs enim nul-
lum remitterent) exprinendo redditur. SYL-
VIUS & FLORENT.

DE NUTRITIONE.

CAP. XI.

NUTRITIO humectationi similis est, sed
in hoc differt, quòd cum pauciore humo-
re, & subito fiat: quoniam id quòd irrigatum
est, confestim Sole siccatur, aut igni, ac inde
idem quinto aut sexto repetitur: quæ ma-
modum sarcocolla lacte aëne, aut muliebri nutri-
tur, sed paucò. nam multo lacte operata quiescit,
& sic ipsam priusquam sarcocolla siccetur,
acciscit: paucum igitur ex mammis ipsi irri-
gandum confestim Sole siccatur, iterum & ter-
tiò, quarto, quinto similiter iteretur, & sicce-
tur, & tandem reponatur. Aspergi etiam ca-
præ, eque lacte, vel alio potest. Semen cari cal-
factum lacte caprino horas duas quidem nu-
triuunt in vase mundo, exemptum siccatur quo
reponunt ad fluorem alvi. Myrobalani oleis,
sero saccharato, butyro vaccino, succo citonio-
rum, vel alio humore, dum irrigat, macerat,
siccatur, frigit. Melius elementer & his humori-
bus induit, vel ad condituram, vel ad noxas ex-
arum castigandas, sive solæ utendæ, sive in com-
posita veniant, ut trypheram Saracenicam,
Persicam, trypheram Galeni, electuarium sto-
machicum Melur, & electuarium Alhari, &
sequens, quòdammodo nutrit. Sic & species
omnes electuarii Indi majoris, dum oleo
amygdalino conficitur idem. Colocynthis quo-
que semibus solis extractis, si impletor aqua
cum pauca spica & massiche, & coquitur in
cinere calido ad partis tertie consumptionem,
hocque decocto paulatim affuso, sagapenum
irrigetur, donec pinguecat, nutriti dicitur sa-
gapenum: eodem modo & opopanax. De-
cocto myrobalanorum, vel succo enulæ cam-
panæ, aut rutæ, aut feniculi cum felle pauco
avium rapacium, & spica, & massiche ad di-
midium cocto, & colato, idem fieri potest.

FOLIA etiam thymelæ aceto nutriuntur
in electuario diaphysalidon. Eadem in aceto
infundit, & siccatur in pilulis thymelæ, ut ea-
dem sint, vel saltè omnino proxima, infusio
& nutritio. Ambra enim humore suavitatis, & ca-
lore blando, qualis ad nutritionem veram est
aptissimus, cum immoderatio urat, imbecil-
ior sit inefficax.

METALLICA ferè in aëre calido, non ta-
men super ignem nutriuntur.

METALLICA etiam sæpe nutriuntur humore aliquo, ut dissolvantur promptius, vel etiam liquentur, vel pinguescant, & velut aucta tumescant.

SCORIA ferri in aceto dies quinque in tryphera minore Melux, & tryphera moschata, tryphera Galeni.

LITHARGYROS nutritur ex oleo sic, ut uncia ejus triti quatuor tandem olei ℥j. aceti quartaria quinque, ac eo plus ebibant: idque omnino sine igne, multum diuque pistillum per mortarium ducendo. Nam lithargyro etiam ℥j. corpus dat plurimum, ut etiam sine cera emplastrum perficiat: sed initio diu tere primum cum paucio oleo, postea affuso vicissim paucio aceto. Nam multo sic incigitur, ut corpus non assequatur. Ubi autem incho paulatim nutrita est, & consistentiam crassiorem friando assecuta, tum largiorem utriusque copiam ebibit. Continenter autem friatur ad horas duas, tres, nisi quod per initia potes aliquantisper cessare, ut interim velut in otio largius combibat. Sic & chalcitis, & scoria ferri, & argus, & metallica cætera ex oxaleo in unguenti formam diu friando duxi, sed bibacillima est lithargyros.

CUMINUM insperso aceto nutritur, & eadem ratione siccatur. SYLVIVS & FLOR.

DE INFUSIONE.

CAP. XII.

IN infusionibus, quæ ad medicamentorum præparationem conferunt, humor, in quo fit infusio, considerandus est: & ejus temperamentum, calidusne sit an frigidus: & quantitas & tempus, quo in infusione permanebit.

INFUNDUNTUR fructus & radices, quæ humectandæ sunt ad condituram, & conservas in aquam calidam copiosam, donec humorem ad sufficientiam imbiberint, deinde E coquantur.

Sic quæ nutrienda sunt, paucio humore calido frigidove maceranda sunt, idq; non diu.

Quæ coquenda sunt, præsertim ea, quæ siccæ sunt, veluti flores, herbæ, radices, semina & fructus, (nam! facilius ita coquantur) in justa humoris calidi frigidove quantitate macerantur, pro præscriptionis scopo, & aliquantulo spacio ibi relinquuntur, donec humecta sint: hinc fit, ut facilis eorum postea sit coctio. Sic F & semina, quæ ad infundendas mucilagines infunduntur.

Rosæ & violæ sub vespem aqua bullita macerantur in proximum diem, deinde exprimuntur, & in eandem aquam aliæ recentos infunduntur, idemq; sæpius in eadem aqua fit ad mel rosatum colatum, aut syrupum rosatum solutivum, syrupum rosatum recentem, syrupum violatum simplicem, & syrupum violatum solutivum conficiendum.

AMMONIACUM, galbanum, opopanax &

A sagapenum aceto infunduntur, ut dissolutione purgari, & commodius misceri possint. Infunduntur medicamenta purgantia in varios humores, & cum variis aliis medicamentis, quæ malam eorum qualitatem corrigant, præ variis Medicorum scopis: exempli gratiâ, rhabarbarum plus vel minus tritum paucio vino albo inspergitur, donec dolorem emittat, deinde in liquorem à Medico præscriptum infunditur ea quantitate, ut rhabarbarum tegatur, addita B spica nardi, aut aliqua alia re convenienti.

A G A R I C U M, cæteraque medicamenta purgantia sola infunduntur, aut aliis quibusdam adjuncta eodem modo. F L O R.

DE MOLLITIONE.

CAP. XIII.

MOLLITIO liquationi proxima, fit, cum medicamenta tam simplicia, quam composita redduntur molliora, idque vel affuso humore aliquo, sed paucio, vel solo calore nostro, Solis ignis, id vulgò malaxare vocant, verbo detorto ex futuro *μολάσσειν*, verbi *μολάσσειν*, id est, mollo & subigo: quæ duo per malaxare etiam intelligunt, nec eo libenter utuntur alibi, quam tum in catapotis cum succo, aut syrupo, aut humore alio remolliendis & subigendis, tum in emplastris, oleo, adipe, vel similibus emolliendis.

CALORE mollescunt cornua, ungulae, pilæ, lacci, liquores, lacrymæ, ut etiam digitis calentibus tantum tractatæ ceræ modo ductiles fiant, tanquam à frigido concretæ, non solum sicco duratæ. Calore modico mollescit ferrum, & alia metalla in modico liquantur.

Z I T H O (qui potus erat Alexandrinorum, nostræ cerviciæ similis) ebur mollescit. Uniones, coralia aceto destillato mollescunt, & solvuntur. SYLVIVS.

DE LIQUATIONE.

CAP. XIV.

LIQUATIO seu fusio est eorum, quæ à frigido concreverunt in liquidiorum & fluxilem consistentiam, à calore facta resolutio. A dissolutione (ut mox dicetur) differt. Nam liquatio perpetuò fit, ut ignis calore, aut Solis, rerumve putrefactione calefactum: pleraque verò sine calore dissolvuntur. Præterea, quæ solvuntur, humore aliquo semper opus habent: quæ verò liquantur, nullo egent humore, veluti adipēs, medullæ, olea concreta frigore: hæc siquidem exiguo igne liquantur, aut Sole, aut duplici vase.

A M B R A carabæ appellata, bitumen Judæicum, pix, pix Græca, cera, gummi, majore calore opus habent: non tamen tanto, ut friganantur.

A U R U M, argentum, plumbum, stannum, æs, multo majore calore opus habent: ferrum verò ægerminè liquatur, tametsi ratò, aut nouquam

quam contingat Pharmacopœos hujusmodi liquare, sed hos duntaxat, qui metallica tractant.

Ufus. Porro liquationis necessitas magna est ad mitionem electuorum, catapotiorum, unguentorum, ceratorum, emplastrorum, & reliquorum prope compositorum. SYLVIVS & FLORENT.

DE DISSOLUTIONE.

CAP. XV.

DISSOLUTIO est medicamenti vel simplicis, vel compositi, consistentis crassioris in humore quopiam idoneo facta resolutio in consistentiam, vel mediocrem, vel paulò hac crassiorē, aut liquidiorē, pro medicamenti solvendi, & humoris solvendi quantitate & consistentia, & aliis Medici scopis. Quod enim minus erat crassum, & humore perliquido, eodemque largo est solutum, erit liquidius, contrarium crassius. Dissolutio multorum medicamentorum preparationi utilis est, sicuti & infusio, ut à fordisbus expurgentur, ac commode aptari possint.

Quo ad præparationem atinet: medicamenta variis humoribus, variisque modis dissolvuntur pro medicamenti præscripti scopi, & peculiariter lachrymæ, ut galbanum, ammoniacum, opopanax, & similes: nam vino, aut aceto dissolvuntur, deinde ad focum agitantur, ut colatione purgari possint, meliusque in medicamentorum compositione permisceri. Vitriolum, misy, chalcitis, melanterium & alumen, primum trita, aqua, vino & aceto dissolvuntur pro rei exigentiâ.

METALLICA quædam ætate dissolvuntur aceto, & ad Solem multos dies agitantur, quemadmodum ætugo, squama, flos æris. Lithargyros solvitur aqua, vino, oleo & aceto: facilius tamen aceto, ut suo loco in oxelæo Galeni dicitur.

CONCHÆ & ungues dissolvuntur succo limonium.

OPIMUM Thebaicum solvitur aqua, aut liquoze, aut oleo, aut adipe: nam illorum substantiæ non permiscetur.

CÆTERUM solutio infusioni proxima est, & ab ea solum differt, quòd in dissolutione minus humoris requiritur, quàm in infusione: præterea quòd in dissolutione movendum est id, quod solvitur, in infusione nequaquam. Deinde multa medicamenta ut dissolvantur, igne egent. SYLVIVS & FLORENT.

DE EXICCATIONE.

CAP. XVI.

SICCATIO est consumptio humiditatis, aut noxiæ, aut excrementosæ, ob id nauseabundæ, vel promptè putrentis, vel pulverari prohibentis, vel caliditatem quæsitam obruentis. Absumitur interdum & naturæ humiditatis aliquid,

plurimum autem in assatione & ustione.

SCILLÆ partes maximè mediæ direptis votenus tunicis, frustatim confectæ coquantur, mutata sæpè aqua, donec ipsa nec amaritudinem, nec acrimoniam habeat, trajectaque lino frusta illa sic, ut se non contingant, siccantur in umbra dies quadraginta. His legmentis ad oleum, vinum, acetum scillinum, utimur.

TRITICUM electum negligenter tritum, aqua per noctem maceratum, post die manibus expressum, reddit cremorem: qui dum refoverit, inclinato vase, quod supernatat, sensim effundendum, reliquum bombace, vel Sole æstivo mox siccandum, ne acefcat: repositum operculetur motu vermium: hoc amyllum hyeme igne siccatur. Sic ex oryza, & hordéo, & aliis fieri potest. Rosæ mediocriter apertæ sereno celo manè lectæ eodem die ut sunt siccantur Sole, si potes, sæpè vertendo. Nam vix umbra siccaverit, quanquam id esset optatius: siccatas avelle, & reconde vase vitreo operculato, ut odor & color perseverent. Meliores montanæ campeltribus, & minus minuuntur sicando, cum ex harum libris decem siccatis libra una supersit quibusdam. Idem de violis.

HERBÆ item reliquæ umbra siccantur, nisi utendi necessitas cogat te quasdam igni, vel Sole siccare. Nam in manipulis ligatæ in granario pensæ siccantur: ubi siccatae sunt, facculis canabinis ibidem reponuntur.

RADICES herbarum lotæ, à lignosa matrice secretæ, mox insolentur, nocte in aère sicco perflatili ferventur, iterum Soli reddantur, donec erunt probè siccatae. Quòd si cœlum est nubilum, sicca fumo, aut potius prope ignem, in calatho stramentitio, vel saligno: aut si vendi celeritas urget, sartagini calfactæ, & ab igne remotæ ipsas toties impone identidem vertendo, & sartagine recaffaciendo, exemptis tunc radicibus, donec abundè erunt siccatae. Sic radix enulæ, Valerianæ, acori nostratis siccatur. Idem in radicibus quorundam fruticum, ut capparum, tamaricis, & arborum, ut fraxini, moti, faciendum est.

RADICES jam siccatae, si ægrè pulverantur, papyro insertæ igni siccantur, vel calidæ sartagini imponuntur, & igni exponuntur: igni autem vel in sartagine, vel papyro, vel furno, vel supra, vel intra furnum, a quo panis extractus est.

RADICES eadem, & aliæ magnæ recentes, lotæ, radiculis purgatæ, ac per tesselas incisæ, filoque transfixæ parvis intervallis, ne se tangant, in aère ventolo & perflatili siccantur, ut radices ireos, aristolochiæ rotundæ & longæ, bryoniæ, & similia: quæ tamen etiam citra divisionem probè siccantur, ut radix ari, dracunculi, cyclamini, asphodeli, uti eliginatæ prius istæ, mandragoræ, ervngii, apii, petroselinii, feniculi, rusci, turbiti, ellebori utriusque, dictamni vulgaris, thapsiæ. Parvæ radices aliæ citra eliginationem in umbra quoque

secantur, ut asari, asparagi, graminis.

COLOCYNTHIS Septembris legitur, dum flavescit, maxima, & cum aliis multis producta: insolat diu, quia vgrè siccat, & nocte in aère persilianti reponitur, aut si cælum est nubilum, filo transfixa fumo siccat, post excorticatur, ut teratur: item quarta parte horæ involuta papyro insolat, vel igni, aut fumo admovetur.

ALOE decocto aromatum imbuta siccat, primò in umbra, deinde in Sole. Sic myrobalani tritæ oleo amygdalarum dulcium, æstare triduo conficitur, & quoties opus erit, irrigata, siccantur primùm in umbra, deinde in Sole. Trochisci tamen facti ex his in umbra tantùm siccantur.

PULMO vulpis lana, venatu capta, juvenis, aqua ablatur, incidatur secundum arteriam venosam, & magis multò secundum venam arteriosam, sanguine purgetur, vino albo odore modicè calido lavetur, ollæ inpositus clibano parùm calido siccat: refrigeratus, & foliis ablynthii involutus reponatur.

AMYGDALÆ & nuclei pinei cortice tenui ablato in pelvi super prunas ignitas per se, vel potius cum fursure ducantur, & succutiantur, donec humiditas rancida, aut excrementosa consumatur, alioqui pectori nocent, & nullum excitant qualitate rancida. Pruna, ficus, uvæ, zizipha, myxa, pyra, & alii fructus multi Sole fervidissimo, aut ejus penuria igne siccantur: sed uva oxycanthæ umbra siccat.

FRUCTUS quoque rubi immaturi clibano siccantur ad majorem adstrictionem, & mora viridia, aut subrubentia. Fella in folliculo parùm cocta ex aqua calente in umbra siccantur. Coagula animalium parùm salita insolatu siccata servantur. SYLVIVS.

DE DURATIONE.

CAP. XVII.

DURATIO mollitioni contraria nobis interdum est in usu conditis, electuariis, ceratis, emplastris, gelatinis, ut vocamus. Ea autem sit nunc mltis siccoribus, nunc multa coctione, nunc frigore coagulante. De siccatione autem, calcificatione & refrigeratione supra abundè dictum est. IDEM.

DE ASSATIONE, FRI- xione, & usulatione.

CAP. XVIII.

ASSARE, est medicamenta humore aliquo prædita, veluti carnes, fructus & radices, sine humore alio externo coquere.

FRIGERE, est illa ipsa medicamenta, aut alia sicca, additis oleis, aut adipibus, aut alio aliquo humore pauca qualitate, coquere.

USTULARE, est medicamenta quædam

A tantum humoris non habentia ut coqui possint, frustulatim secando calefacere, illis tegulæ inpositis, aut laminæ ferreæ calidæ, donec partes extrinse siccentur, & veluti torreatur: quemadmodum fit in rhabarbæ, myrobalanis, semine melanchii, & aliis.

Quæ assanda sunt, veru transfixa ad ignem perpetuò versantur, ut undique ignem sentiant: aut in clibano coquantur, aut in vase fictili juxta ignem posito, & testa contexto, suprapositis prunis ardentibus, aut per sese: aut massâ panis involuta, ut seilla: aut malo cydonio inposita, ut scammonium, quod corrigendum est: hoc namque malo cydonio concavo exemptis seminibus inpositum coquitur, aut in clibano, aut in olla fictili ad perfectionem, aut sub cineribus linteo, aut foliis involutum, aut nudum: tamen si hujusmodi coctionis genere naturales medicamentorum facultates dissipentur: præstat igitur aliis modis ut, ut maxime opportunum videbitur: non enim peculiariter id præscriptum est.

FRIXIO fit, aut in sartagine, aut in testa. Torrefactio, ut ante dictum est. In his autem omnibus modis servandus est: nam neque cruda eximenda sunt, quæ aut assatione, aut frixione cocta esse debent: neque etiam adeo coquenda, ut torreatur, aut uratur, & inutilia ad eum, in quem præscripta sunt, scopum reddantur. FLORENTINI.

DE USTIONE.

CAP. XIX.

USTIO assationi finitima, ut ratione majoris & minoris tantum differant: assata enim largius uruntur, in infra modum usta, tantùm assantur. Uruntur plantarum partes, ac animalium, & animalia tota: metallica item & terrea.

E Horum autem medicamentorum urendorum scopi Medici sunt varii.

Quædam enim uruntur, ut pulverari factius possint, ut pili, lana succida, sericum, testa ostreorum, buccinorum, purpurarum, urgues asini, cornua caprarum, & cervorum ossa, coria, & alia, quæ ob terrenasam, & duram, & crassam corporis consistentiam, & concretionem densatam, vel ob lentorem immodicum, vel humiditatem aliquam pulverari nequeunt.

Alia, ut essentia crassissimi deponant, & tenuitatem, aliasque facultates igneum calorem sequentes, induant. Id quod quamvis omnibus ustis accidat, non ob id tamen omnia uruntur. Sic metallica omnia & terrea urendo tenuiora evadunt, & quæ acris erant, mitiora fiunt: quæ non acris erant, acrimoniam urendo assumunt.

Ex quo patet, usione etiam facultates quasdam mitescere, ut erugo, chalcitis, misy, sory, chalcanthum, melantheria fiunt moderatiora:

deratiora: quasdam acquiri, ut vim tenuandi, & ea efficiendi, quæ saporem acrem sequuntur.

ALIA uruntur, ut vis quædam nostro proposito aliena, ex profundo in superficiem trahatur, postea lotionem separetur: sic lapidem Phrygium ustum lavat Galenus, & lapidem hæmaturæ ad oculorum affectus.

ALIA uruntur, ut colorem novum acquirant ægro gratiorem, vel ad dissimulanda simplicia, quibus constat medicamentum: sic ærugo usta, modicè quidem, rufa facit emplastra, immodicè vero nigra.

CERUSSA trita, rudicula ferrea mota urendo fit rubra, ut ochra & auripigmentum. Ossa & testæ urendo primum nigricant, deinde albidissima evadunt.

QUÆDAM uruntur, ut in aliam transleant speciem, ut vipera usta transit in salem theriacum, cerussa usta, ut rubeat in sandyca, thus in fuliginem, sulphur in oleum, cadmia lapis in cadmiam fornaciarum, & pompholygem, & spodium.

URENDI modus non est omnibus unus. Quædam enim humore pingui prædita per se uruntur, ut pili, lana succida, sericum, cornua, ungues, coria, hirundines, motacilla, gallerita, & alie quædam aviculæ, cicadæ, scorpionis, vipera, lepores, & alia quædam pedestria. Hæc vero in olla nova, operculo foraminulento testæ sunt urenda carbonibus, vel clibano, præsertim quæ propriè cinescunt disperire possunt. Quæ vero post ustionem integra manent, ut ossa, ungues, cornua, testæ ostreorum, lapides ad gypsum vel calcem coquendam, & similia, hæc etiam vivis carbonibus obruta, vel superposita, aut etiam flammæ luculenta immissa, uti possunt: nisi quædam sint addenda, quæ vim eorum mutant.

tunc enim etiam in olla nova uruntur. Sic viperas cum substratis quibusdam medicamentis Galenus urebat ad salem theriacum: sic fictili novo inclusa, vel patellæ ferreae, aut farragini imposita uruntur, cerussa, chalcitis, misy, sory, chalcanthum, auripigmentum, sandaracha, plumbum.

ALIA fictili crudo uruntur, donec id percoctum sit, ut cadmia, æs.

ALIA etiam olla ænea, aut ferrea, ut plumbum.

ALIA in patina uruntur, ut ærugo, chrysofocolla, lithargyros.

ALIA in olla ex cineribus ossium (crucibulum vocant) in fornace aurifabrorum, alia in foco, alia in clibano panis, alia in furno sigulorum, alia in fornace Chimistarum.

QUÆDAM (ut dixi) tam carbonibus obruta, quam olla vel nova, vel cruda, vel patina excepta per se uruntur, nulla addita inflammabili, aut vires mutante materia, ut ossa, cornua, testæ ostreorum.

ALIA materiam requirunt inflammabi-

lem, ut sulphur, alumen aliquod, salem, hordeum, ut in plumbo usto & aliis docuit Dioscorides. Vasitem, quo excepta uruntur, si fragile est, ut vitreum, ex terra bellovacæ, & alia lapidea & silicea, luto Chimistarum prius totum paulatim oblinimus, & paulatim siccamus, quam igni committimus. Eodem luto vasi operculum sape agglutinamus, ne inter ipsa hiatus viam faciat carbonibus, aut cineribus illapsuris, aut effluxuræ materiæ. Lutum autem id fit ex terra sigulina, aqua macerata cum stercore equino, & si vis, pilis animalium multum diuq; subacta, quod & lutum Sapientia vocant Chimista. Ejus loco interdum est terra sigulina sola, vel gypsum aqua solutum, vel farina albuminibus subacta.

VAS quoque Chimista operculant labris ipsius colli per fusionem coalescentibus, dum materiæ sunt preciosæ, & quas exhalare nolunt. Id autem in manibus tantum vitreis longo collo efficiunt, sigillunq; Hermetis vocant. In aliis fictile apertum esse nihil nocet, si clibano urenda sunt: si vero cineribus aut carbonibus obruenda, operculatur vas, ne aliena materia, quod urendum est, ut dixi, conpurcetur, vel ne materia ipsa exiliat, ut in sale & lapidibus quibusdam. Operculum autem nunc solidum est & integrum, nunc multis locis foratum, ut fuliginosi effluxus exhalent liberius: à quibus est cavendum, præsertim si à vipera, scorpionibus, aut similiter venenosis attolluntur: item si à metallicis.

URANTUR materiæ carbonibus perustis, præsertim preciosæ, & quæ oculis sunt adhibendæ, ut nihil fumidum habeant, ut Galenus urebat lapidem Phrygium.

CARBONES quoque follibus vel stabelis excitari interdum oportet, ut citius ustio absolvarur.

QUÆDAM ad idoneam magis ustionem pulverentur, alia frangantur tantum in frustula magnitudinis nucis juglandis, ut lithargyros: vel nucis avellanæ, ut lateres in oleo Philosophorum, & lapis Phrygius à Galeno in suo remedio oculari.

ALIA etiam in Sole æstivo ex vino, vel aceto, pluribus diebus teruntur, priusquam urantur: quæ omnia his exemplis ex Dioscoride, Galeno, Mesue & aliis sicut notiora.

FOLIA olivæ sylvestris in olla fictili cruda, lutata, furno sigulino per coctionem vasis usta, lora, ex aqua in Sole siccata, albuginem oculorum, & panos potentius omni pompholyge delent. *Albucasi.*

SARMENTA, ligna, cortices, & partes alie plantarum uruntur, relicto tamen foramine in operculo, ut fumus exhalet. Abrotani, asphodeli, ari, arifari, draconii ustorum cinis Gal. passim usurpatur.

BRASSICA non transplantata à terra expurgata, minutim concisa, in ollam congesta, foraminulento operculo testæ, clibano

uritur in carbones, qui tritici ollæ alteri impositi operculati uruntur, donec in album cinerem abeant.

MYROBALANI & rhabarbarum usta valentius adstringunt, quam affata. *Me sue.*

ALOE quibusdam in olla nova super prunas uritur in diamoscho amaro, ut absumpta glutinosa substantia, alvum ducere desinat, & magis roboret, ob quam causam etiam ablutur. Fax vini siccata uritur igni, donec albescat, & linguam multum mordeat & urat.

SUCCINUM fictili olla clausum operculatum nocte igni uritur. *Bulcafi.*

THUS uitum scribitur in iside cephalica.

USTO thure, fuligo qua ratione colligenda, suo dicemus loco.

LEPUS vivus jugulatus cum sanguine & pelle, vase fictili novo traditur, operculatur, in clibano uritur, donec pulverari possit, ad calculum frangendum. Sic hirundines, ranæ, cicadæ, erinaceus uruntur.

ASCHION caneros vivos in patella aris rubri usit, donec in pulverem mollissimum redigi possent, contra rabiem.

TESTÆ ostreorum, limacum, ovorum exclusis pullis, sericum, olla, cornua, ungulae, vel prunis ipsis, vel tegulae aut ollæ imposita in clibano, vel foco uruntur, donec albescant, & pulverabilia sint. Hæc tamen non urenda, nisi Medicus iusserit, quia vires ustione mutant. Possunt enim tenuissimè limari, aut radi ut cornu Rhinocerotis, pudendum tauri, cervi, & pulverari, vel probe limata propinari. Sericum similiter cordiacis miscendum, si crudum, minutim concitum, cum aliis pulveratum: utrum autem medicamentis materias consumpturis miscetur, ut dialenæ Nicolai. Spongia bitumine, vel ejus penuria pice illita uritur.

LANA succida largo vasi figulino lati oris imponitur, operculatur gypso vel glutine: vel terra figulari subacta cum aqua illinitur, uritur fornace, vel camino. Scorpiones vivi olla nova inclusi, & operculati, maza vel luto circumlita uruntur igni ex farmentis vitium in clibano, ut ejus pulveris grana sex cum syrupo radicum quinque pota, renum calculum frangant.

SIC uruntur viperæ & colubri, amborumque cinis ex oleo illitus scrophulas liquefacit. Lithargyros, chrysis gravis, pura à plumbo & omni aliena materia, in particulas magnitudinis juglandis contracta, prunis superponitur, & ita follibus accenditur, ut conflagret: ubi refrigit, abstergitur incidens spurcicia, & reconditur: alii res aceto aut vino reslinguentes, rursus urunt & reponunt.

CADMIÆ uritur carbonibus obruta, donec translucida spectetur, & ferreae lœonæ modo bulliat, mox vino extinguitur amuxo, si ad emplastra paratur: aceto autem, si ad psitticum medicamentum. Sunt, qui sic usant, ex

vinoque tritam, iterum crudo fictili torrent, donec pumicosa videatur: iterumque ex vino tritam urunt tertio, donec profusus in cinerem redigatur, nihil scabriticiæ retinens.

PLUMBI limatura & sulphur alternis vasis imponuntur, donec plenum sit, operculatur, sed relicto exili spiraculo succenditur. Dum plumbum ardet, rude ferrea versabis, donec tantum perfecte in pulverem redigatur. Dum eximes, obstrue nares, quod ejus halitus sit noxius.

STIBIUM pinûta farina circumlinita, & carbonibus obrutum torretur, donec ipsa crusta carbunculetur, exemptumque extinguitur lacte mulieris, quæ marem peperit, aut veteri vino, vel uritur carbonibus succentis, efflatum quoad ardeat. si enim paulo magis creametur, fit plumbum. Cerussa trita in fictili novo, flagrantibus carbonibus assidue versando uritur, donec cinereum colorem traxerit, vel patinis novis super prunas trita uritur, & ferulacea rude movetur, donec coloris sit sandarachæ: sandyxque tunc appellatur, refrigerata reponitur: sic trita chryocolla uritur. Sunt qui urendo acetum affundunt, ut rubeat: si flava est, Maticor vulgò dicitur.

AS fit ustum ex clavis aris solutarum navium fictili crudo compositis, superspersio sulphure cum sale pari. Quibus vicissim inspersis fictile semiplenum operculatur, & figulari creta circumlinitur, fornaci inditur, donec fictile percoquatur. Modos urendi alios docet Dioscorides.

ARS fit ustum ex clavis aris solutarum navium fictili crudo compositis, superspersio sulphure cum sale pari. Quibus vicissim inspersis fictile semiplenum operculatur, & figulari creta circumlinitur, fornaci inditur, donec fictile percoquatur. Modos urendi alios docet Dioscorides.

ARUSO fracta minutissimè in fictili patina flagrantibus prunis superposita versatur, donec mutata colorem cinereum concipiat: refrigerata reponitur. Si cruda olla uratur, eundem profusus colorem non reddet. Chalcitis fictili novo vivis carbonibus superposito uritur, donec bullas excitare desierit, & perfecte inatuerit, si humidior est: sin alia est, dum mutata in floridum, colorem sanguineum, aut minutum contraxerit. Eximendo incidens spurcicia tergeatur. Vel uritur perlatis carbonibus, donec luteo colore palleat. Sic mify, sory, chalcanthum uruntur. Chalcanthum autem urendo suapte natura colorem rubescentem sortitur. **DIOSCORIDES** in argine.

AURIPIGMENTUM uritur testa nova, vivis carbonibus subjectis, assidue versando, donec igni flagret, & mutet colorem. fit enim fortis argenteum, intus rubrum: refrigeratum & tritum reconditur. Sic uritur sandaracha, alumen.

LAPIDEM Phrygium in particulas magnitudinis avellanæ fractum, uret in olla recenti luto circumlita, testa operculo perforato, vel in solo vertice, vel (quod melius est) in pluribus partibus, ut fuliginosi, fumosi que eorum, quæ uruntur, effluxus facile per ea effertur. Deinde perustis carbonibus perlatis ure, donec ignitus sit: cætera ex Galeno repetet.

Sic cyanus lapis uritur, & alii.

SAL uritur fictili, diligenter operatus, ne exiliat, conditusq; prunis, donec efferveat, uritur. Sic nitrum, & spuma nitri, si inveniuntur, urenda sunt. Vtrum tritum interstrata pice uritur, & aqua frigidissima extinguitur. Avenzoar tamen strabus non fit. Alia plura ex Dioscoride, & aliis hoc transferri potuissent, nisi hæc etiam in ista huius ætatis omnia hæc negligenti exultimalem.

UCTIONIS terminus in quibusdam est, dum ignitum id abunde fuerit, ut in unctione triplicis lapidis Phrygii: in quibusdam dum mihi famulum amplius expirat, nullaque fuligo præterea emergit. In aliis, dum bullas edere desinent. In his quæ fictili crudo uruntur, fictilis illius percoctio. In his quæ farina pumica circumlinantur, aut lato, crustæ ultio. SYLVIVS.

DE SALITURA. CAP. XX.

SALITURA ad medicamentorum præparationem confert, & conditura genus est. Quemadmodum carnes viperinæ tanto sale inspergantur, quantum ciborum conditura possulat. Conferuntur, ut medicamenti qualitate aliqua imbuas: veluti fit histricibus, echinis terrestribus, multisque aliis animalibus, quæ in usum medicum uruntur: sed his multo sale opus est, ita ut sale operiantur, & repleantur. Utilis præterea est ad medicamentorum conservationem: veluti sunt animalium partes, & pleraque animalia, quæ multo sale indigent. Cæteram sale conduntur, ut in siccitate conserventur, & postquam convenienti temporis spacio sale operata fuerint, eximantur, ventoque aut fumo exponantur, donec siccata sint. Aut sale conduntur, ut humida permanent, & ea primum in muriam immittuntur: aut in illa ipsa muria relinquuntur, quæ ex sale animaliumque humiditate generatur. FLORENTINI.

DE COLORATIONE. CAP. XXI.

COLORATIO quoque multis medicamentis acquiritur ad gratiam magis, & jucunditatem, & terrorem auferendum, & causas alias. Sinopidem aliqui, alii ochram cerato Galeni diaeuphorbio miscuerunt, ut hoc colore fucatum ceratum, unde componitur, lateret: misceri potest floris falsi aliquid, aut simile, quod colorem ejus mutet, neque vim ejus minuat. Quæ Galeni verba diligenter sunt observanda, ne scilicet coloris mutandi ratio, vires novas medicamento acquirat, aut priores augeat, vel diminuat, sive colorem mutare libet nova remissa, ut in oxycroceo, sive uno aliquo simplici aliter atque aliter præparato, ut ceratum Galeni ex arugine cruda viride est, ac terrens ægros: ex eadem

A usta est melinum. Sic ex cerussa cruda emplastrum est album, ex ochra pallidum, ex iisdem probe ustis rubrum. Solus quoque motus colorem quæsitum sæpè medicamento acquirit, ut ex lithargyro nutritum longo pistilli attritu fit albius.

PENIDIA quod diutius raducula & manibus tractantur, eo albiora evadunt, etiam si ea vili & impuro saccharo fiant: sic pilule albæ, diatriis simplex, diatragacanthum frigidum, sic saccharum rosatum, & saccharata reliqua.

MEL crudum & coctum, in antidotis diu commiscendo albius evadit, & cætera mellita.

JULEB coctum ad succorum in syrups comprehensionem, baculo diu versandum, ut albescat, & alia multa similia agitata albescent forte, quod ær multus in commiscendo receptus a borem conciliat.

Sic album Rhatis unguentum, & citrinum, & emplastra diachylon & ceratum Galeni refrigerans album, de cerussa gratia Dei, multum diuque subigendo, trahendo albescent, & oxycroceum pallefcit.

OXYRUS quamvis niger est, multa agitatione album facit emplastrum, ut glutinosa alia.

QUÆDAM lotiones candida fiunt, ut oleum, & terebinthina: quadam insolatione, ut ceras & sapo, in taleolas, aut laminas sectus: quadam coctione ad Solem, ut multa emplastra. SYLVIVS & FLORENT.

DE AROMATIZATIONE.

CAP. XXII.

AROMATIZATIO nobis vocatur conditura quædam, compositis ferè ad odoris spiritum animale simul & vitalem, & cor ipsum recreantis gratiam adhibita, mistis rebus aromaticis.

SIMPLICIBUS, ut moscho, ambræ, caphura, zingibere, cinnamomo, macis, croco, calami aromatico, spica, pipere albo, longo, nigro, caryophyllis, mastiche, xylozloë, cortice citri, sandalis: vel compositis, ut gallia aromatica, gallia sebellina.

MESUES aromatizat moscho diasatyrium aqua rosarum soluto, & aliis misto electarium, sarbotenus diasatyrium, secundum aromaticum rosarum stomachicum.

SYRUPUS ex corticibus citri, citronia condita moscho, & ambræ aromatizat.

CAPHURA autem syrupum acidum de pomis trochisco galliæ sebellinæ, moscho, ambræ, caphura.

HYDROMELI quidam aromatizant speciebus, ut zingibere, croco, cinnamomo, macere, & similibus.

NODULUS ex pannolneo raro, continens croci, cinnamomi, calami aromatici, spicæ, zingiberis, piperis nigri, & longiana gr. ʒjβ. syrupo de stæchade immittitur, & sic

spensus manet ad condiendum, seu aromati-
zandum. Sic myra aromatica nodulo aroma-
tum pleno, in ipsa suspensa, & sepe confricato.
SYRUPUS de mentha aromatizatur gallia
aromatica.

CONDITUM citri, gallia, moscho, croco,
mastiche.

CONDITUM buglossi, moscho, & gallia.

SYRUPUS ex omphacio, caryophyllis.

SYRUPUS intybi compositus, sandalis, cin-
namomo, xyloaloe, cortice citri.

Sic alia multa præter consistentiæ & saporis gratiam, odoris quoque jucunditatem, sed etiam caloris requirunt.

JULEPOS ex syrups, & aquis destillatis hodie miseri solitos, apozemata cinnamomo & sandalis aromatizamus, immisis colo horum drachmis circiter duabus in humoris libras singulas, aut pluribus, aut paucioribus, pro vario Medici scopo. Et vitium aromatis, & quod Hippocraticum vocant, & alia multa aromatis condimus. SYLVIVS.

DE CONDITURA.

CAP. XXIII.

CONDITURA fere est herbarum, florum, fructuum, seminum, radicum, interdum & corticum. Fit item fere saccharo, vel melle, vel utroque, interdum syrups, julepis, sale, aqua salsa, aceto, & aliis, quæ sicando, & humiditatem superfluum absumendo, asfringendoque à putredine res vindicant. Condiuntur enim prædicta fere ad conservationem tutiorem, sæpe tantum ad saporis gratiam, sæpe ad utrumque, ut succus mororum in diamoro melle conditur. Possuntque conditura generatim dicta etiam syrups, & antidota plurima, & pilulas, & trochiscos comprehendere, quod hæc humore aliquo jucundo comprehenduntur, ut sint jucundiora, & facilius sumi possint: sic rose, violæ & flores alii melle, aut saccharo condiuntur, & sic mel rosatum, violatum.

CONDITURA fit humore hoc jucundo per totum corpus condiendum inperfo, ut dum flores & fructus condimus, & corticem citri, & cucurbitæ lactuæ, caules, & alia plurima, sic myrobalani recentes condiuntur, aut humectatæ prius, fierant sicciore, ut docuit in simplicibus, & conditis Mesues. Interdum tantum crusta quadam saccharo integimus, magis ad saporis gratiam, quam ad vires vel augendas, vel conservandas, vel minuendas: sic semen coriandri, papaveris albi, absynthii marini, anisi, feniculi, apii, & nucleos persicorum, strobilorum, pistaciorum, amygdalarum dulcium, & si libet amararum, saccharo integimus, & cortices aranciorum, cinnamomi. Interdum condimus additis quibusdam medicamentis aromaticis, ut emblicas myrobalanos aromaticis conditi Mesues scribit, & alia etiam composita: sed eodan, tunc aromatizati potius significat.

A quanquam & ad saporis gratiam id etiam fiat, ut in fastura mox dicemus.

CONDENDA simagna sunt, fere in particulas secantur, ut condituram promptius ubique sentiant: sic cydonia, sic persica, & radices magnæ sectæ condiuntur. Tamen fistula calix tenera conditur integra, & nux moschata cum cortice viridi, qualis nostrorum nucum integra conditur, & parva citrea aratoria, melones parvi adhuc & teneri. Quanto autem melle, saccharo, vel alia condente materia sit opus, & quis modus condiendi, hoc est, incrustandi, præsertim femina, & nucleos, libro primo docuimus.

FLORES capparidis nondum apertos inperfo sale condimus: nam si soli reponantur, putrescunt. Eodem modo & in eosdem usus flores genitæ, & his odoratiores parti flores, quibus tamen post acetum diffundimus, quantum omnia tegere possit. SYLVIVS.

DE FARTURA.

CAP. XXIV.

FARTURA condituræ quadam differentia est: fit autem fere, dum cavitas quadam manifesta odoramentis, vel aliis scopo proposito idoneis impletur: quomodo & coqui pullos, anseres, porcellos, & alia quadam herbis nostratibus aromaticis, & floribus, & lactuca, & appetitis aliis, interdum additis etiam aromatibus faciunt ventrem totum inferiorem, & sæpe etiam spacia inania inter carnem & cutem vi didicisti.

Sic eliguntur radices eryngii & sectæ loco matricis (cor vocant) caryophyllo & cinnamomo humectatis fariuntur à Mesue.

ANSEREM exenteratum carnibus, felis anosi, & herbis nervosis facimus, ut inde eliquatus adeps sit medicamentosior.

FARTURÆ pileolus ex bombace, aut aliud epithema cephalicum, vel stomachicum aromaticis, & aliis cephalicis, stomachicisque.

PRÆTEREA ut coqui carnes avium torrendas, caryophyllis & fructibus cinnamomi configunt ad odoris & saporis gratiam: sic nucleos viides maceratas, & coquendo teneras redditas, & radices satyrii, ex secundo cicerum decocto, ad justam teneritudinem coctas, caryophyllis, & cinnamomi fructibus configimus, & cydonia in particulas condienda. Quæ res ad farturam, vel unâ cum fartura ad aromatizationem reduci potest. SYLVIVS.

DE SECTIONE,

fissione fractione, limatu-

ta, & rasione.

CAPIT. XXV.

SECTURA totum in suas partes, partes in particulas reciduntur, etiam aliena corrupta, & inutilia ab integris.

FINDUNTUR verò partes duriores, sicut ligna

ligna, ut mellis tundantur: molliores, ut facilius A
siccantur, vel ut condiantur.

Quæ dura & tenuia sunt, quandoque B
franguntur, ut ramuli arborum, stipites herbarum siccarum. Quæ fragi aut frangi non possunt, limantur, ut nux vomica, lignum guajacum, quò deinde melius pistillo conterantur: quædam, ne diu tundendo in aerem dissipentur, ut agaticum.

Ab radentur à plantis cortices duriores, vel membranosi, cultello, aut manu, vel quia tantum in usu, vel quia doxi, aut nullius momenti sunt. Hoc consilio à nuce vomica abraditur exterior cortex, eodem modo ab agrico crudo. PLACOTOMUS.

DE TUSIONE,

sive tritura.

CAP. XXVI.

MEDICAMENTA teruntur, ut, quia C
commissi propter crassitiam & duritiam non possunt, reducia in pulverem, exactius misceri cum aliis possint: crassius autem aut tenuissime teruntur pro Medici vario scopo. Terendi autem modus varius est, pro simplicium natura. Metallica valenter & diu terenda sunt.

MEDICAMENTA odorata, veluti cassia seu canella, caryophylli, macis & similia, moderatè sunt tundenda, ne pars tenuior exhaleet, & interdum illis aut amygdalæ adduntur, aut aqua rosacea inspergitur.

RADICES odorata, ut angelica, valeriana, garyophyllata, asarum, eodem modo, eademque diligentia terendæ sunt.

Quæ verò non sunt odorata, sed crassa & solida, ut gentiana, peucedanum, bryonia, violento ictu & diuturno verberandæ sunt.

HERBÆ odoratae sicut calamintha montana, anaracus, serpillum, præterea flores, eodem modo teruntur, quo radices odorata.

THUS, mastiche, sarcocolla, & succi, qui humorem & lentorem retinent, tundendo non teruntur, sed clementer ducto pistillo per fundum ac latera mortarii.

GUMMI & lacrymæ, quale est gummi Arabicum, tragacantha, eodem modo terentur.

RHABARBARUM, & quædam aliæ radices aliquo humore præditæ, eodem modo terendæ.

GALBANUM ammoniacum, opopanax, bdelium, myrrha, succus glycyrrhizæ, hypocistidis, cucumeris sylvestris, & opium Thebaticum, teruntur affusa aqua, vino, aceto, aut alio humore.

MOSCHUS, & ambra cum aqua rosacea, ne partes odoriferæ evanescant.

SIMILITER & semina quædam, quæ glutinosum quiddam & pingue habent, ut thlaspi semina. Semen napi & sinapi, sola non teruntur, sed aliis medicamentis sicis permixta

teruntur, aut cum humore aliquo pro rei necessitate.

FRUCTUS recentes & radices recentes, quarum usus est in compositis medicamentis, ante & post coctionem tunduntur, vel fistulatum secantur, aut mediocriter tantum contractæ infunduntur.

TRITURA crassior sit, dum medicamenta crassius duntaxat franguntur, nec in pulverem reducuntur, ut in tritura absolute sumpta. Hæc plerisque medicamentis, quorum talis usus requiritur, utilis est: alius præterea multis medicamentis, quæ alia preparatione indigent, veluti sunt herbæ, & radices, quæ coquenda fuerit, & ea quæ in tenuissimum sunt reducenda pulverem.

MOLUNTUR seu teruntur semina quædam, veluti triticum, solium, lupini, semen lini: & fenigræci, quò commode tundi non possunt: tum etiam, quò cortex unà cum farina misceretur.

TERUNTUR præterea quædam metallica, quæ contusa in pulverem tenuissimum reduci non possunt, veluti turchia.

SIC & lapides preciosi, lapis lazuli, armenius, teruntur in mortario marmoreo lato fundo, cum molula marmorea, inspersa interdum aqua rosacea, aut alio humore, ne pulvis evolet.

COMMUDIUS item teruntur in porphyrio marmore plano, diu ducta per ipsum marmor molula, donec prioribus digitis confricando medicamenta, nulla amplius inæqualitas sentiat. FLORENT.

DE PURGATIONE.

CAP. XXVII.

MEDICAMENTA simplicia purgare, nihil aliud est, quàm quicquid medicamentis inutile inest, abicere, seu pars medicamento-

rum sunt, seu illis permixta sordes: veluti repurgantur, aut eluuntur radices, fructus, semina, & cætera similia, quando terra, aut alia re commaculata sunt, ut in omnibus rebus sic vulgo: aut veluti gummi, & resinæ, quibus plerumque aut terra admixta est, aut lignum, aliaque res inutiles: hæc enim liquantur & colantur, deinde purior pars in usum venit medicum. Medicamenta etiam ab inutilioribus partibus repurgantur, veluti radices

tum recentes, tum sicca, membrana illa exteriore, quæ terram contingit, cultello abrafa: repurgantur etiam exempta medulla interiore, quæ in multis inutilis est, veluti in cucumere agresti, dauco, pastinaca, apio, multisque aliis huiusmodi per medium sectis, corticeque à matrice separato. Siccæ macerantur, deinde medulla secantur, eximiturque pars interior, ut in recentibus.

FLORENTIBUS eximuntur pediculi, culices, foliaque sola reservantur, quemadmodum violæ purpureæ, leucoji lutei: in quibusdam

etiam foliorum pars aliqua demitur: veluti in A
rosis ea pars, qua calici inhaeret, unguis appellata:
ut si quando in compositionibus reperire est, un-
gue detracto, intelligendum est, eam particulam
ablatam esse debere.

F R U C T U S à cortice repurgantur exteriori,
& à semine suo, & ab interiore parte illa lignosa,
si sint recentes, densi, multae carnis, & cortice te-
nere, veluti cydonia, mala persica: haec enim
cultello depellata secantur, interioreque parte
lignosa, qua semina continentur, repurgantur. B
Si vero fructus sint exigui, veluti cerasa, pruna, si-
miliaque, cribro transmittuntur, & sola pulpa,
quae utilis est, servatur. Illi ipsi fructus, si siccii sint,
macerantur & coquantur, deinde cribro cernun-
tur, veluti uvae patulae, pruna, tamarindi, dactyli, &
similes.

F R U C T U S duro cortice praediti, ut a-
mygdalae, strobili, nuces, pistacia, primum con-
fracto putamine eximuntur: postea aqua frigi-
da aliquandiu macerantur, tum effervent, aut
in sartagine igni siccantur, donec corticem in-
teriozem remittant, & manibus confricantur,
aut sacculo aspero immitti agitantur, donec de-
pellentur.

S E M I N A cortice denso vestita, sicuti fabae,
pisa, cicer, purgantur leviter tundendo, donec
confringantur, deinde vannio in aerem conte-
sta, cortices evolant.

A L I A sunt semina, quorum admodum o-
perosa est decorticiatio propter corticem illis
nimium inhaerentem, veluti enici & hordei,
quae modo supra dicto siccantur fricanturque:
sed ea excorticandi ratio semina corrumpit. D
Praestat igitur ea semina macerare, hordeum
praesertim, deinde in mortario magno & am-
plo concutere pistillo ligneo, & leviter agita-
re, ut quod in fundo est, supernatet: separatur
enim paulatim cortex, verum si non amplius
supernatet, sed cogatur in unum, tum vale aut
vanno exceptum iursum coniecitur, ut vento
paleae separentur: deinde iterum atque sae-
pius idem faciendum est, donec mundum sit:
postremo aut Sole, aut igni in sartagine per-
siccatum servatur in prisanae Graecorum usum.
Eadem est enici decorticiandi ratio, sed ope-
rosior: itaque placuit quibusdam, ut semen
eum cortice tritum, in aquam, aliumve humo-
rem immittatur, & per linteum ratum cole-
tur: nam cortice relicto, sola pulpa cum humore
transit.

P E P O N U M & cucumerum semina eodem
modo purgantur, praesertim si non sic ocium sin-
gula singularim decorticiandi: nam operosum
id est, & ea quae ante alia repurgata sunt, facile in-
veterasunt, & inutilia redduntur.

A D I P E S liquati colando à membranis re-
purgantur, aut cultello. Eiusmodi sunt purgatio-
num differentiae, quas Pharmacopoeum seire ne-
cesse est. Sunt praeterea & aliae, sed illae ad eos, qui
metallica, & chymisteam tractant, magis specta-
re videntur. FLORENT.

DE PULSATIONE.

CAP. XXIX.

P U L S A N T U R materiae malleo vel pistillo, ut
partes à se mutuo avellantur: ita ut semina à
plautis, cortices à nucleis, medullae radicum à re-
liqua substantia pulsando separantur.

DE CONFRICATIONE.

CAP. XXX.

C O N F R I C A T I O rerum infusarum, aut e-
tiam coctarum manibus facta, collationem
& expressionem adjuvat, ob id ante has sepe obi-
tur: interdum expressionis vice est: sic crocus
panno lineo ligatus inter coquendum infricatur
in syrupo Saporis de pomis, & quibusdam aliis
compositis.

M A N N A succo intybi macerata frica-
tur manibus ante colationem in syrupo acido ex
manna.

R H A B A R B A R U M pannio lineo ligatum
fricatur, & exprimitur in syrupo eichorii com-
posito.

S C A M M O N I U M pannio tenui ligatum, se-
pe conficitur in syrupo acetato cholagogo.

E L L E B O R U M niger in modulo lineo ligatus in
oxymelite melanagogo saepe conficitur.

M E D U L L A enici, turbiti, zingiberis, pannio
lineo ligata conficitur saepe in oxymelite phleg-
magogo.

E L L E B O R U M nigrum, agaricum, salem In-
dum fricat *Melusies* in apozemate epithymi, cas-
siam vero manibus fricat ante colaturam in a-
pozemate adianthi: colocynthis forficibus inci-
sa in oleo rosato fricatur, ad componendos ex-
empla trochiscos.

S I C manibus fricatur, & post colatur
simplicia in electario Hamech. Simplicia in
succis macerata fricantur, & colantur in ele-
ctario diaphysalidon. Simplicia pilularum
aromaticarum post coctionem fricantur & col-
lantur.

F E R E autem hic nodulus in medicamen-
to humido manet. Sic scammonium pannio li-
neo raro ligatum suspenditur in syrupo fumari-
ae, & noduli aromata continentur, & com-
positum condientes, in ipso suspensi manent.
Quam consuetudinem hodie à plerisque servari
video in syrups purgantibus, praesertim contra
morbum longum, aut in hominis delicati gra-
tiam compositis.

A L I Q U A N D O tamen, ubi vis ejus no-
duli tota in compositum confricando est ex-
pressa, abjicitur. Sic Soranus cum melle &
capitibus papaveris myrrham, crocum, hy-
pocistidem, acaciam nodulo ligata, incoquebat,
post ubi vires suas diacondio in presserat, tol-
lebat. Quod exemplum eo adscripti, ne id no-
vum putes, & Arabibus acceptum referat. A-
lia tamen est confricatio, quae ad infunden-
dum,

dum, imbuendum, molliendum & humectandum magis pertinet, ut cum myrobalani omnes butyro vaccino fricantur, cetera species oleo amygdalarum dulcium involvuntur in tryphera Saracenicis, & Phenonis easdem: ne partes nutritorias valenti adstrictione sua exasperent, oleo amygdalarum dulcium, vel rosato, vel violato, vel sesamino, vel aliis lenientibus tritas mergit, confricat, & lubricas facit. Possis tamen non modo manibus fricare, sed etiam in Sole, aut igni clementiore frigare, cum aliqui nec ipse rarefient, nec butyrum, aut oleum quodvis liquabitur, ut ipsas prompte totas permeet, ac imbuat, ob id in tryphera minore Phenonis myrobalani assentur in butyro vaccino, legitur.

LAPIS Judaicus & haematites, multiq; trochisci, & collyria ad oculorum morbos parata, liquantur confractione ex aliquo humore ad eorum medicam, qualis etiamnum hodie ex Naxo insula affertur.

PLUMBUM verò liquatur in hunc modum. Infusus in plumbum mortarium humor, pistillo plumbeo verberatur atque agitur, donec crassescat, deinde lavatur, ac plumbum subsidere sinitur, tum aqua effusa plumbum reponitur. Eodem modo liquatur et ad chyrocollam conficiendam. **SYLVIUS & FLOR.**

DE LOTIONE.

CAP. XXX.

LAVANTUR medicamenta, si foris re aliqua sunt contaminata. Sed hoc lotionis genus preparationi medicamentorum peculiare non est, sed ceteris rebus commune, quae luto, vel alia re contaminatae, lavatione opus habent.

LOTIONIS autem, de qua hic agendum, duplex est finis: ut videlicet à medicamentis qualitas aliqua tollatur: aut ut aliam aliquam facultatem acquirant.

CÆTERUM ex his, quae ad sordium separationem abluuntur, calx, & aloë tenuissimè terendae sunt: deinde affusa aquae copia satis magna simul miscentur, & quiete ad fundum vasis & subsidere sinuntur: tum effunditur aqua: atque id saepius repetitur, donec aqua pura remaneat: denique medicamentum siccat, ac reponitur.

METALLICA tenuissimè lavigata, ac in aquam puram, aut marinam, aut acetum, aut alium humorem immissa, in Sole fervidissimo totum diem rudicula agitantur, & per noctem resident, manè aqua effunditur, atque alia injecta rursus eodem modo agitantur, quoad aqua, quae effunditur, sit limpida.

LAPILLI minutissimè confracti in aquam aliumve humorem injiciuntur, & manibus confricantur, ac agitantur, deinde ubi subsederint, aqua effunditur, itaque toties repetitur, donec aqua pura remaneat.

SIC lavantur acacia, & alii succi, qui commode in pulverem redigi non possunt, gummi Arabicum, & lacca.

RESINAE, adipēs, medullae, & olea liquantur, agitantur, aqua affunditur toties, ac effunditur, donec pura appareat.

OLEUM verò lavando minus est verberandum, ne aquae adeo miscetur, ut post aegre possit separari.

QUAE in decoctionibus, aut succis lavantur medicamenta, ut de illorum facultate non nihil acquirant, cum tanta humoris copia lavari non debent, ut praedicta, neque toties, neque ex adhibenda est diligentia in illis ab humore segregandis: quemadmodum si aloë succo rosatum, aut intybi, aut cum specierum decoctione lavetur ad pilulas alephanginas: & turbiti lavetur cum agarici, & tithymaloti decocto, ut valentius purgent. **FLORENTINI.**

DE EXPRESSIONE.

CAP. XXXI.

EXPRESSIO est humida, & tenuis substantiae separatio, à sicca, & crassa, duro aliquo, & valido compressu facta. Fit autem saepe torculari, & eo multiplici, quale vinum ex vineis exprimitur, & quale pinxit Mesues in oleo amygdalarum dulcium, quale item usurpamus in exprimendis oleis, & succis aliis, & decoctis, & carnibus, & similibus: sive id torcular est, sive praelum librarium. Ferè autem exprimenda ne distillant, aut distillant, involvimus panno forti, ut canabino, caprino, setaceo: vel saeculo imponimus, qui duobus baculis comprimitur, & caeditur. Est quando tantum caprino, aut lineo involvimus, & manibus, ac digitis praelorum loco utimur, ut dum medicamenta purgantia insula exprimimus. Adde, quod nunc dento, nunc raro panno exprimimus, interdum clementer, interdum valenter pro scopis Medicorum variis: quaedam item frigida exprimimus, alia etiam calida: quaedam solum calida exprimi possunt, ut oleum amygdalarum dulcium, & similia, in Mesue.

SIC portulacae, cotyledonis, semper vivi, buglossi succum exprimimus calentem, alia humore aliquo liquidiore affuso, ut dicemus in succorum extractione.

EXPRESSIONIS usus igitur latissimè patet in infusis, apozematibus, & coctionibus prope omnibus, in syrupsis, in oleis, & id genus aliis: quo autem instrumento, & quatenus calidum, aut frigidum unumquodque est exprimendum, ex specialibus perdiscendum. **SYLVIUS.**

DE COCTIONE.

CAP. XXXII.

MEDICAMENTA simplicia aliquo humore coquantur, aut vapore: hoc genus coctionis elixatio appellatur: aut cum siccitate,

& hoc assatio vocatur. Coctio autem fit ad præparationem, & ad compositionem. De præparatione nunc dicemus.

QUÆ in humidis coquantur, ex gratia id fit, ut ipsa medicamenta sic cocta usui esse possint aut ut humoris duntaxat, in quo cocta sunt, usus sit.

RURSUS quæ, ut coctis utamur, coquantur, plus cocturæ requirunt, quàm ea, quorum decoctio in usu est. Sunt tamen certæ quaedam noxæ, quæ denotant, an hujus, aut illius rei gratia bene coctæ sint: ut herbæ, flores, fructus, & radices coctæ sunt, quando ita tenescunt, ut tundi, & per cribrum transmuti possint.

SEMINA quædam, veluti lini, scenigræci, hordei, cocta censentur, ubi creperint: alia quædam, veluti anisi, coriandri, & cumini, quando tenescunt.

FRUCTUS peregrini, & sicci, ut sunt myrobalani, cortices, ligna, & radices siccæ, multam desiderant cocturam.

HERBÆ, & flores facile coquantur, & citò tenescunt, tamen inter sese differant, prout magis tenuium sunt partium, & illorum facultas in superficie sua est, ut chamæmelum, adianthum, serpillum, & similia, quæ quando unâ cum aliis coquantur, primum immitti debent, cum illa propemodum cocta fuerint.

EADÈM est ratio radicum tenuium partium, aut odoratarum, ut est asarum, Valeriana, spicanardi, & alia aromata, quæ sub sinem decoctionis injiciuntur, sed post reliqua medicamenta flores.

ELIXATIONIS autem multæ sunt differentie. Primus modus est, ut vasi ceram quandam ac præscriptam humoris quantitatem continenti infundantur, quæ coquenda sunt, magis, aut minus, pro medicamentorum siccitate, aut recentia: deinde vase imposito igni, primum satis fortem patientur bullitionem, deinde lentam, ut commodius ad eam, quam optamus, cocturam redactantur, neque medicamenti vires exolvantur. Secundus modus est, ut eadem planè ratione in diplomate coquantur. Tertio elixationis modo utitur Galenus in fructibus. Hos suspendit in vase aqua fervida semipieno, eosque volvit tanquam, donec æqualiter tenescant: sic enim fit, ut fructus facultas non exhalat, quemadmodum si calore sicco coqueretur: neque in humorem transit, quemadmodum si in aqua coqueretur.

CÆTERUM vasa, in quibus coquenda sunt medicamenta, sigulina esse possunt vitrata, & macerata vitrea, ærea, stannata, cuprea: præstantissima sunt vitrea in duplici vase, aut apud ignem, aut in arena, aut cineribus, aut in fornace, cui subit ignis.

LIGNIS struendus è carbonibus, aut prunis, & lignis succis acapnis. **F**LORENTINI.

DE PUTREFACTIONE.

CAP. XXXIII.

PUTREFACTIO coctioni similis est, præsertim de qua nunc agimus: non enim de absoluta putrefactione, sed mutatione aliqua à calore externo, etiam rerum putrescentium, ut simi corticum, lacta. Ut oleum in folliculis ulmi inventum, phialæ forti impositum cum folliculis si operculetur, & dies quindecim simo equino multum, ob putredinem vigentem, calenti obruatur: deinde insoletur, & quod ejus clarum supernatat, transvasetur, omnium ulcerum remedium est præstantissimum.

SIC ex vino facimus acetum tenuius, & acrem magis ac mordax. Facimus autem vel insolatu, vel immisso aceto valentissimo, in vinum, vel foliis, fureulis, & ramentis sorbit, vel parte acida citri immissa. Galen. lib. 2. alimentorum. Sunt, qui linguas lampetiarum nostratis ea causa immittunt.

Ex maza item fermentum, & ex lacte, in primo animalium lacte nutritorum ventriculo corrupto sic coagulatum: omnia ob putredinem acris, & caliditatem novam adeptæ, amissa autem naturali.

SIC chalciteos partes duas lithargyri, vel cum Dioscoride cadmix partem unam aceto acerrimo solvit Galenus, ac æstate media, seu diebus calidissimis, quadragesima in olla nova simo obruit, ut fiat psoricum. Talis putrefactio in usu est maximo Chymistis.

SIC odorsu vetustate putris Galeno expetit ad emplastrum diachalciteos, & oleum vetus, ac ita semiputret, unde & graveolentiam acquirit: sic vetustate caseum putrefactum decocto pernaræ salis coquit Galen. ad topicos.

QUOD quoddam vinum, & sicci reliqui, dum ab humiditate excrementosa fervent, quodammodo putret, & flores saccharati, aut mellitici, dum insolentur, & antidota melle adito cum fervent.

ACORÆ item ex semine abietis, & floribus populi, dum menses plures macerando perficit Galenus, etiam putrefacere videtur. **S**YLVII.

DE CRIBRATIONE.

CAP. XXXIV.

CRIBRATIONIS purum & minutius secernimus, quomodo pistores similaginem, & farinæ florem puriorem, ac tenuiorem à fursura & crassiore separant. Cribrationis ratio eadem est, quæ trituræ, ob id quæ tenuiter pulveranda, tenuiore cribro sunt cernenda: quæ tenuissimè, tenuissimo, ut pulveres dicti cordiales cribro sericeo, Tafetum vocat vulgus. Inter manus agitando cribrantur metallica, ad oculos tenuissimè terenda, & cribro tenuissimo cernenda: sic urinas mo-

ventia

ventia, obstructions liberantia. Contra vero, quæ alvum movere, & purgare volumus, crassius terenda, & cribro crassiore, ac rariore cribranda sunt, & quæ per se teruntur, si cribranda sint: per se cribrantur, ut metallica, quæ alius mista citius, & ante justam pulverationem descendunt.

CRIBRAMUS autem interdum ad trituram meliorem, frequentius ad misturam aptiorem, rerum jam mole minimatum. Quæ enim cribrum non permeaverunt, trituræ redduntur: quæ crassius terenda sunt, rariore, ut dixi, cribro cernenda: quæ tenuius, densiore, unde varia cribrorum multitudo sunt necessaria.

QUÆDAM enim cortice thæreo, angusto, sed æquali, cancellatum connexo constant, enbrando scobe guajaci, vel agarico infectorum, & similibus crassiuscule trius idonea. Videtur & ex alliculo terebella passim pertuso cribrum, argillæ colandæ idoneum, alia his minus lata habent foramina, neque ut hæc, quadrata, sed rotunda, vel oblonga, in pergamenâ circulo ligneo subsuta, quibus tritæum, hordeum, & alia cerealia, sæpe etiam legumina seminibus alienis, sed minoribus, purgamas. Hæc enim per lata foramina, ob parvitatem, facile descendunt: semina bona foraminibus majora retinentur.

ALIA sera equina in telæ modum cancellatim contexta constant, circulis duobus ligneis utriusque tensa, quorum inferiore hæc prehendantur, atterantur, & impinguntur: superiore verò materiæ cribrandæ continentur. Horum verò cribrorum copia, & differentia magna est, & usus plurimus. Quædam enim solum in medio ligneorum circulorum habent velut telam illam equinam, & his manu tantum molliter succussis, pulvis in subje-
Dctum catinum ligneum, vel papyrus descendit, superna ejus parte interim papyro tecta, ne pulvis evolet. Eoque utimur in pulveribus parum preciosis. Alia præterea fundum & operculum habent exempli gratia, sed utrunque corio vervecino clausum: illo pulvis per cribrum transmissus excipitur, & probe, ne exhalet aut evolet, cohibetur: hoc, ne portio cernenda exhalet aut evolet, prohibet. In his verò multæ sunt in raritate & densitate differentiæ, quarum singularum suus est usus, non modo ad medicamentorum terendorum genera, sed etiam ad componendorum speciem variam constituendam.

IN his item quædam telæ equinæ loco sericum habent, (Taseta vulgus vocat,) & id vel album, pulveribus electuariorum alborum, ut diatragacanthi, diatriis, destinatum: vel rubrum debitum pulveribus electuariorum rubrorum, ut diarrhodi, triasandali, diacubebe, diamargariton.

USURPATUR itaque id cribrorum genus aliis preciosius ad pulveres etiam preciosos, & hæc vocant, cordiales, neque ut præcedentia

A feracea ligneæ mensæ, aut alteri solido corpori violentius impinguntur succussando, sed manibus tantum molissime versantur, ut sine violentia pulvis tantum tenuissimus descendat.

EST etiam linteum magis, minus, rarum, densum, cribri loco, in metallicis præsertim & terreis corporibus. Latius autem id est, remque cernendam comprehendit, ac inter pyxidibus alicujus ligneæ, vel alterius, sed grandiusculæ operculum & corpus concluditur & constringitur, deinde una manu ferè violentius succutitur super abacum pharmaceuticum, uncia vel simili pondere, sed plumbeo in linteum etiam prius immisso, ut id suo motu & pondere res has cerni difficiles acceleret, quem cernendi modum cicotrinizare vulgus vocat, voce ex *κροτίνης*, id est, cribrare, corrupta, & in id contorta.

UT autem radices, herbæ, semina, fructus, & alia pleraque cruda & cocta teruntur, etiam cribrantur: sed ferè vi manus aut cochlearis, quomodo cassiam & tamarindos sine triturâ cernimus: sic radices cryngii, satyriorum, raphani, dracontii coctæ, tritæ, cribrantur in diasetyrio.

SED hæc cribratio immoto sit cribro: quæ verò pulverum est cribratio, ferè sit cribris abaco incussis valenter, sed numerose, ut tarantara audire videaris. Alia cribro manu suspensa agitato: alia, ut cardiaca, cribro inter manus versato, non in abacum incusso, ne etiam horum partes crassiusculæ, ut impactæ per cribrum permeent. Alia pyxide duro, corpori manu una valenter allisa.

CERUSSA, & amyllum, & cerussa serpentaria cribro affricantur manibus: sic quæ citra trituram cernuntur.

QUÆ autem cribrum non superaverunt ob crassitatem, teruntur, donec ob tenuitatem tota cernantur: nisi quod dum paucissimum superat, idque tenuissimo proximum, cæteris jam cretis commisceri solet, aut servari, aut aliis ejusdem generis, ut postea terendis & cernendis iterum miscetur.

LITHARGYROS per telam secernitur, ne suo pondere cribrum stamineum confringat, crassiorque secernatur, quam opus sit. **S**YLVIVS.

DE EXTRACTIONE.

CAP. XXXV.

SUCCUS ex foliis & germinibus per se tritis exprimitur, & depuratus secatur aut sole, aut igni, donec eam consistentiam nanciscatur, ut in pastillos formari possit, ac ita servari. Aut liquidus servatur in vase angustis oris, superfuso oleo digiti crassitudine.

SIC exprimuntur succi ex fructibus, veluti ex uva immatura, malis punicis, sorbis, me-

spilis, cydoniis, limonibus & similibus, & interdum scarificatione: sed liquidi servantur plerumque eo, quo jam dictum est, modo, aut sale insperfo, ut omphacium.

QUÆDAM herbar, quæ pauco humore, eoque lento sunt præditæ, ut hedera, portulaca, cotyledon, sempervivum, opus habent admista aqua, aut alio liquore illarum facultatibus simili inter terendum, ut expressione unâ cum ipso humore extrahatur: aut si tussæ calathio imponantur loco frigido, ut paulatim succus in subiectum catinum defluat.

Ex radicibus autem & herbis quibusdam siccis, aut pauco humore præditis, ut est lentiscus, absinthium, glycyrrhiza, centaurium majus, gentiana, & similes, succus hac ratione exprimitur. Quinque diebus in aqua macerantur, deinde in eadem aqua coquantur, donec crassescat: colata postea aqua denuo coquitur, quoad mellis crassitiem habeat: tum in Sole siccatur, ac in pastillos conformata reponitur.

Ex ebulo, iride, cucumere asinino scarificatis aut tritis, succus expressione extrahitur.

Thapsia autem & peucedano serobe circum radices facta, cortex inciditur, liquorque emanans subiectis foliis, aut vase aliquo purus excipitur. Thapsiæ succus Sole, peucedani vero umbra siccatur. Ex his etiam tritis aut scarificatis, expressione succus extrahitur: sed chirothecæ manibus inducendæ, & facies velanda est, ne vapores è thapsia exhalantes faciem insilent & exulcerent.

Tithymalis succus vindemiis exprimitur, incisus summitatibus, & succus effluens vase exceptus Sole siccatur, aut farinæ orobi permiscetur, aut siccata quinquæ aut sex guttulæ excipiuntur, siccusque reponitur, ut ait **DIOSCORIDES**.

HYPOCISTIS, quæ sub Veris finem radicibus cisti adnascitur, teritur, & succus expressus Sole siccatur.

Ex cucumere agrestis elaterium sic colligitur. Decerpti cucumeres maturi, qui tacti protinus exiliunt, imposito supra vas aliquod rariore cribro sigillatim supino culero sursum versus aciem habente sinduntur, atque per cribrum humor in subiectum vas exprimitur, simulque carnosum quod hæsit cribro, quò facilius excidat, eliditur: coacervata autem in cribro segmina dulci aqua perfunduntur, & denuo pressa abijciuntur: humor in pelvi agitatur, & linteo opercus duplicato, Soli exponitur, dumq; steterit, tota supernatans aqua cum spuma identidem effunditur, deinde contendo cogitur in pastillos, & servatur.

SCILLA succum sic extrahit Galenus. Scilla viginti diebus ante caniculæ exortum evulsa, atq; à corticibus externis purgata, manibus in exiguas dilerpitur particulas, & in vas conjicitur, à quo recenter exemptum fuerit melle postea bene adapto operculo illud obturans,

A extrinsecusque pelle circumdans, & diligenter colligans, in loco meridiem spectante, qui à Borealibus non perferretur ventis, Soli exponitur quadraginta diebus, interdum vas vertendo, ut ex omnibus similiter partibus Solem sentiat: deinde vas aperitur, & is humor, qui supernatat, colatur, melle conditum coquitur ac servatur. Ex scissæ carbonibus fermento quodam involutis ac quasi coctis, deinde tussis, & cum melle missis sit elegma scilliticum, succo jam dicto perfumile.

CUCURBITA farina pista involuta & in clibano coacta ad crusti fermentacet coctionem: aut scarificata, deinde expressa, succum emittit, cujus usus est.

MUCCAGINES ex semine psyllii, lini, fenigræci, cydoniorum, & e radicibus quarundam plantarum, ut est althæa, malva, acanthus, infusus in aqua noctem unam extrahuntur, miscetur deinde dicta aqua, & calefit, donec bulliat, & semina crepent, & mucago crassior supernatet: tum enim mantili ex tela nova forti imponitur, ac colando exprimitur, aut virgis duabus intorquetur sacculus à summo ad imum, ac alio bacillo percutitur, succusque deraditur.

PSYLLIUM item (ut elegma de psyllio stavius fiat) maceratur aqua recenti per vigintiquatuor horas: deinde radícula sæpius agitatur, donec mucago supernatet: excepta inde mucago colatur, ac in usum servatur.

SIMILE est mel anacardinum appellatum, quod fit ex recentibus anacardiis exiguis diutius coctis: ex his enim enatat liquor quidam, aut mucago prædictæ similis.

OLEA è fructibus, seminibus, liquoribus, lacrymis, rebusque omnibus pinguibus, & etiam è metallicis exprimi possunt.

È fructibus, videlicet ex amygdalis dulcibus & amaris, ex strobilis pistaciis, balano myrepfica, nucibus, & nucè mosehata.

È certis seminibus, veluti è semine lini, fenisami, ricini, & aliorum. Exprimuntur autem in hunc modum.

FRUCTUS & semina cortice duro prædita purgantur, teruntur, & loco calido, quo ad Solem, aut in duplici vase reponuntur, deinde rursus trita, torculari exprimuntur: aut cum trita sunt, insperfa calida aqua, tantisper agitantur, donec oleum supernatet: tum manibus aut torculari exprimuntur.

È fructu oleæ, lauri, juniperi & lentisci maturo in aqua cocto, oleum supernatans aquæ colligitur: aut ex eis tussis, insperfaque aqua calida, oleum ut supra exprimitur. **FLORENT.**

DE DESPUMATIONE.

CAP. XXXVI.

DESPUMATIO est spumæ detractio, cujus materia hoc loco est non solum succus

succus quidam lentus, includens flatum, ut à Galeno in aphorismis docetur, sed sordes omnis levior, à calore ignis expurgata, vel etiam gravior albuminibus coacta & colligata. Despumamus autem nunc simplicia, ut succos, saccharum, mel: nunc composita, ut apozemata, syrupos.

MEL cum aqua, aut vino, aut ^{ro}, aut humore alio, pro variis Medici scopis, despumatur. Nam per se coctum, mox immodicè effervescit, & repente exundat, & flammis conceptis incendi periculum affert. Adhæc cum fit dulcissimum, evaderet amarum, si per se coqueretur, donec despumatum esset.

MEL humore æquali hodie quibusdam despumatur, aliis duplo. Spuma autem interea dum igni lento coquitur, cochleari pertulo deraditur. Adhæc cum ad dimidias est coctum, & multum fervet, adduntur albumina singulis libris singula. Deinde calidum colatur, post percoquitur per se, aut cum condendis & incoquendis medicamentis. Spuma quoque tunc sicca emicat curiosè detracta, si per se servandam est. Vel in rem præsentem paratur ad pulveres comprehendendos, qualia sunt antidota omnia, melle excepta, opiata, & sine opio. Si purius est mel, sufficit aqua æqualis, nec tantum albuminis requiritur. Quod si purissimum est, nec despumandum, nec clarificandum.

Sed hujus regionis mel cum sit crudum & impurum, multam reddit spumam: ita ut despumando & colando ad dimidias minuatur. Quapropter pondus duplum ei, quod compositio exigit, initio tibi immittendum, si cum aliis despumandum incoquis: sin minus, despumato utendum. Finis despumationis quibusdam est tempus horarum circiter duarum cum igni lento. Aliis, rectius, cum spumare desinit. Aliis, donec aqua erit consumpta, (quæ res bullis cognoscitur) & mel idoneum lentorem acquisiverit. Sæpè autem mel per se despumatur & purgatur, cum tam longam non sustinet coctionem, quam aliorum natura, cum quibus mel coquendo despumaretur. Interdum cum his despumatur, cum scilicet multam coctionem viribus inægris sustinere possunt, ut in diacydonio mel coquitur cum succo cydoniorum, & coquendo frequenter despumatur, & aliis passim. Frequentius tamen per se (ut dixi) despumatum miscetur conditis, syrups, antidotis: rarius crudum, præsertim nostrate. Quod autem Gallia Narbonensis thymo passim luxurians mittit, est præstantissimum: nec Attico aut Hyblæo inferius, cum regionis temperatura & thymi larga luxuries utrobique consentiant.

De saccharo idem quod de melle dicendum, cum sit ipsum mellis species etiam Dioscoridi & Galeno.

Impurum enim & nigrum, aut nigricans, in triplo humore despumatur, cum ad dimi-

diis est coctum, & valdè fervet, adduntur albumina singulis libris singula, colatur calidum, post percoquitur studiosè: interim etiam despumando, si spuma aliqua appareat.

Si autem purius est, satis est dupla, aut æqualis (ut fere fit) aqua, aut pauçiora albumina: si purissimum, nec despumandum, nec clarificandum.

Succi fluxiles recipiendi in syrups, apozemata, electaria: quædam igni despumantur, residendo clarescunt, & in colo laneo terream excrementum relinquunt, interim verò etiam additis albuminibus, & melle, aut saccharo purgantur, quoties in syrups, vel apozemata coquuntur, ut in syrupo bizantino, & aliis, & in electario psyllii. Qui verò succi in emplastra recipiuntur, vel Sole, vel igni post multonem siccantur, non despumantur. Liquores verò solam colo purgantur, post dissolutionem non etiam despumantur, tantum abest ut clarificentur. Idem de metallicis, & animalium partibus constitue.

Quod si simplicia omnia sunt pura, aut purgata, satis est horum decocta per colum laneum, aut telalaneum, sed modicè dentum semel aut bis transmittere, sine ulla expressione, colo, si opus est, mutato: deinde ipsum immitte in saccharum, si impurum erit, clarificatum. Si autem purum est, clarificatione non egetur, & pereoque, donec humoris, seu decoctum est seu succus, seu aliud, unciæ tantum circiter duæ: aut si succi sunt glutinosi, etiam tres, & quatuor in sacchari libra superint. Si succi acidi, percocto jam saccharo propè toti involvuntur. SYLVIVS.

DE CLARIFICATIONE.

CAP. XXXVII.

CLARIFICATIONIS obiter in despumatione meminimus. De ipsa autem nunc pauca nobis sunt dicenda, quod hæc rerum liquidarum decoctis debeat expurgandis, uti & despumatio, & colatio, ut lorde crassiori purgata, sint gratiora palato, & in corpus facilius distribuatur, & salubrius. Clarificantur autem quædam per se, dum quod faculentum est, subsidet: ut succus rosarum, limonum, cydoniorum, citrorum, ribes, oxyocanthæ, granatorum, sive mox reponantur loco frigido, sive in officina aliquandiu servantur. Quædam interveniente coctione à Sole, vel igni, ut succus pomorum dulcium & acidorum, ad dimidias coctus dies duos quiescere permittitur, donec clarescat, ut syrups de pomis Mesæ fiat. Sic succus acidus citri ad partem tertiam consumptionem coctus, & colatus, quiescere permittitur, donec clarescat, & succus granatorum ad partem tertiam consumptionem coctus: biduum

quiescere finitur, usque dum clarescat in syrupo ex succis fructuum acidorum. Tamen acidi succi hodie in syrupos aliter recipiuntur. In his autem coctio ratione optima adhibetur, ut calor homogenea in unum cogat, & separet heterogenea: quomodo urinz in nobis ceptat coqui turbida si reddantur, postea tenuantur & clarescunt, subsidente crasso. Cum vero calor ignis sordes in succis exquiritè separare non possit, ut noster calor natus aliena coctione perfecta segregat, cumque metumimus, ne coctione tam longa, succorum facultates corrumpantur, sanus putaverunt Medici, ceptam ab igne sordium secretionem arte alia juvare, & ea multiplici, nunc quiete succi post coctionem, ut nuper diximus, nunc aceto simul incocto, nunc agitata diu albuminibus: ut interim despumationem omittam, & colationem à nobis adhiberi solitas ad perfectionem succorum, vel decoctionum purgationem.

De ea autem clarificatione, quæ fit per se, & post coctionem residente, satis est dictum: de ea, quæ fit per acetum, & albumina, jam nobis dicendum est. Decocta, & syrapi, si acetum recipient per se, vi aceti non nihil purgantur: melius autem, si etiam albumina accedant, etiam si post colaturam acetum recipient, quando nihilominus continentur est despumandum, quod acetum etiam expurgatum jam decocto spumas & spurcitiam quandam jaculetur.

Ovi albumen ex aqua frigida scopulis agitata, donec in spumam abeat, quam particulatim syrupo, vel alteri decocto ferventi inspergas, & ubi nigraverit, cochleari foraminulento deradas, novam inspergas: id fac, donec syrapius erit clarior. Alii ubi ex bullis clarior decoctum vi ignis factum animadvertunt, in id tepidum (nam calidius albumen coqueret, in frigidiore minus promptè, & parcius spuma elicitur) albumina singulis libris singula, sed etiam pluribus pauciora adjiciunt, scopulis agitant, ut spumescat, saccharum in particulas confectum conjiciunt, recoquant: ubi spuma subsedit, igni auferitur, calidum, si crassum est, & vix colabile, colatur: si facile colatur, sed turbidum, tepidum, vel frigidum, colatur per manicam Hippocratis, melius autem per pannum clavis quatuor, angulis quatuor firmatum. Colatur autem ter, quater, si non satis claruerit: si ne sic quidem albumen separatim in aqua agitatum, scopulis inspergitur, decocto igni reddito, spuma illa usta, alia injicitur, idque toties, donec bullæ clarum satis produnt: tunc colatur, quoties est necesse.

Quædam his citius clarificandis miscentur, ut si uni quartæ vini albi duos lactis digitos misceas, ante colaturam ipsum mox clarissimum reddunt.

Sylvius.

DE COLATIONE.

CAP. XXXIIX.

COLATIO cribrationi persimilis est: sed hæc fere siccorum est, illa humidorum. Hæc corpora grandiora foraminibus cibrorum non admittit, illa foram humore crassiore transeat prohibet.

DIFFERENTIÆ autem colationis ex eo sumuntur, quod quedam calidissima colantur, quedam frigida, quedam tepida. Item quod quedam uno, alia duobus, alia tribus colis egent. Item quedam colis lineis, alia canabinis, alia telalaneis, alia setaceis, & stamineis, ut vocant, alia novis, alia detritis, alia raris, alia densis: alia bis, ter colanda, donec nobis propositam perspicuitatem sint assequuta.

Quæ crassa sunt aut lenta, calidissima sunt colanda, & humore amphore, vel tum diluenda sunt, vel initio coquenda, ut facilius transeant. Colo eadem raro & detrito promptius colantur, non tamen purius, sed frequens colatio coli densitatem supplet, ac raritatis incommodum redimit. Oenomechi colatur pannoraro.

TENUIA, ut succus limonum, citri, semisfrigida, colo denso, & novo colari possunt: aut si tribus colis ea vis purgare, summum sitamineum, medium pannicum: sed vetus infusum, pannicum & novum vel alter denium.

SACCHARI libra, si aquæ tantam uncias octo sit soluta, cocta, clarificata, pannorariore colanda est.

COLIS tribus usi sunt majores nostri, summo, minimo, & rarissimo: infimo, maximo, & densissimo, tertio horum medio magnitudine, raritate, situ, ut tamen ab utroque digitorum quatuor intervallo distaret.

MAGNITUDINIS autem & texture horum ratio erat, ut primum sordes tantum crassas transitu prohiberet, secundum etiam medioeres, tertium etiam tenuissimas, ut scilicet, quod ad hoc transmittebatur, esset illime, & sordis omnis expert. Si vero solo raro usi fuissent, colata fuissent impura, & non colatis similia, ut si per linzeum colas aliquid decoctum: si solo denso, id à crassis sordibus statim obstructum aliis viam negasset, ob id vel mutandum, vel sæpe abluendum fuisset. Quod si unico voluissent medio, rationabilius & facilius usi fuissent. Minimum vero primum, quia in eo humor incipit latius spargi, versus panni ambitum, ut vides non in laneis tantum, sed etiam lineis. Gutta enim medio infulsa se vicina spargit.

Ex omnibus autem partibus, quam imbuit, ita ut in secundum infusetur latius, quam in primo humor contentus cernitur.

SECUNDUM item latius imbuitur, quam quibus partibus humorem à primo excipit, & pluribus partibus stillat in infusum, quam sit conta.

contactum à defluente ex primo humore. Male igitur primum statuas maximum, quanquam ex hoc nullum sequetur incommodum aliud, quam quod otiosa est hæc capacitas. Satis enim est, si capiendo humori sit satis: quantum intelligi volo, dum minimum requiro. Non enim minimum absolūtè volo, sed aliis duabus angustius: si verò infimum sit minimum, multus humor ab hoc non colatus prope ipsius oras in vas subiectum defluet. Nunc unico utimur colo, magnitudine & textura mediocri, sed ejus actionem ante juvamus clarificatione per albumina omnem spurcitiem cogente, adjuvante id frigidum. Quæ enim clariora volumus, frigida colamus: aut si talia non permeant, tepida: quæ si semel colata, non sunt pura satis, iterum & tertio colamus, & rectius colam aut lavamus, aut mutamus. Id quod etiam fecimus, dum tardius humor permeat: si autem tardius transfluat ob decocti crassitiem, aut lentorem, vel calidius colamus, vel per colam rariis, vel si compositi natura partitur, liquidius aliquid & tenuius miscemus: ut dum cremori hordei colando, aut pilorum, aut fabarum, aut similibus decoctum ipsum affundimus. In tarda autem hoc colatura cave, rudicula, vel digitis fundum coli scalpis, ut colationem celeres. Sic enim turbidum erit colatum: sed, ut dixi, muta colam aut lava, aut humorem redde liquidiores, veligni, vel misto humore aliquo.

COLAMUS quoque etiam citra coctionem quædam, ut lac recens multum, ut pilos, & sordas alias foris illasas separemus, quem usum rusticis, & pastoribus præstat interdum aperire. Sic hodie visum cum saccharo, & cinnamomo, per cola lænea oblonga pyramidis figura (quæ caligas, & mamicas Hippocratis appellant) colamus ter, quater, donec omnino clarum erit, idque Hippocraticum quoque vocamus, tanquam inventore Hippocrate dignum. Aliter etiam cum melle, & cæteris colamus ad claritatem, & cenomeli id, ac melites vocamus claratum.

MODO per simili gelatinam, quam vocant, colamus. Aliter quoque resturbidæ colantur, aut mistæ: sic in Ægypto aqua Nilî turbida vasis figulinis erudis colare docet Galenus, ut tantum quod clarissimum est, per vas poros, aut etiam tenerem & mollem substantiam perfluat. Parisiis autem Sequanæ aquam, & Romæ Tyberinam, vasis figulinis coctis probè & siccis præsertim, aliquandiu in cella vitaria deponunt, ut refrigeretur, & simul residendo sordem terream in fundum deponat.

AQUAM quoque turbidam colabis per arenas puras, vas immittas, infernè pertuso, foraminibus exiguis aquæ perviis, in vis arenæ.

VINUM quoque aqua mistum per cissimbium, id est, vas hederaceum tenue, citò perfluit: aqua autem in eo retinetur, sæpe ut sumus ex Catonis doctrina experti. SYLVIVS.

A D E D E S T I L L A T I O -
ne in balneo Mariæ.

C A P. XXXIX.

BALNEUM Mariæ vas duplex est: alterum aquam calentem, alterum materiam destillandam complectitur. Vas quod ferventem continet aquam, cupreum seu æneum esse debet, rotundum, vel oblongum, vel triangulare, vel quadratum, amplo canali in medium immisso, in imo craticulam habente, ut ignem, quo aqua calefit, contineat, cineresque defluant, vulgus Pigrum Henricum vocat: huic canali imponitur & operculum, cum foramine, per quod fumus exeat. Vas tandem cupreum operculum, foraminibus pervium habeat, ut quodlibet cucurbitæ collum, per quodlibet transierit foramen. Horum autem instrumentorum formæ inferius patebunt.

ALTERUM VAS, quod materiam destillandam sustinet, cucurbita, seu boccia appellatur: ex bono vitreo esse debet, cui aliud rostratum (alembicum seu capisellum vocant) superimponitur, ac lato, ex farina & albuminibus ovorum facto, cucurbitæ conglutinatur, quorum formæ infra describentur. Hæc, inquam, cucurbitæ, sive boccie, in spacium cuprei vasis, aqua repletum, circumcirca canalem ponuntur cum suis capitellis, quorum rostrum promineat ad vala suscipienda recipientia, ut manifestabitur.

CÆTERUM balneum Mariæ ad aquas destillandas maximè est conveniens, quæ ex succis potissimum, herbis, floribus, fructibus, radicibus, & carnibus tritis prius, seu incisis, si recentes fuerint, destillantur, sicca & arida aliquo prius humore macerantur, ac digeruntur ad Solem, aut fornacem, vel ignem per semihoram, per horas etiâ plures, noctem totam, etiam diem, biduum, triduum, per mensem, aut plures, pro medicamenti natura, & vario Medici scopo & necessitate.

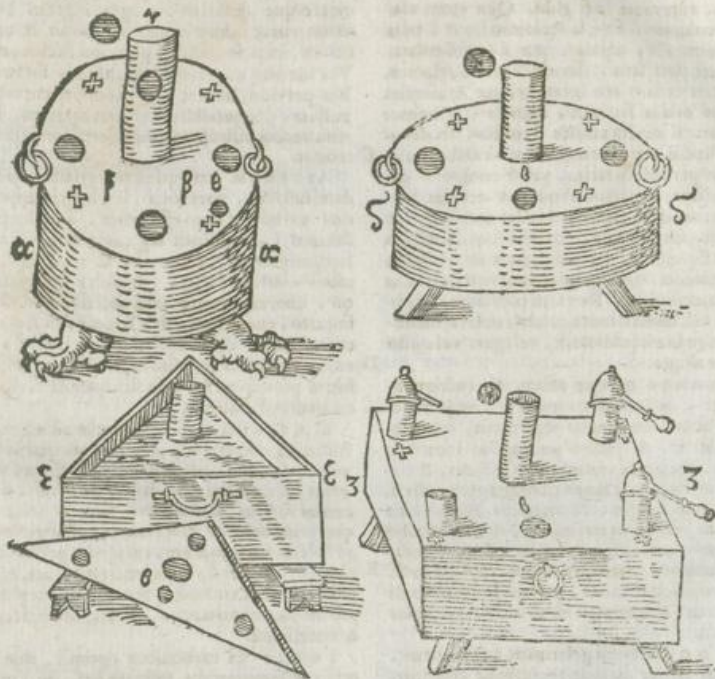
IGNIS ex carbonibus optimis, non fumidis & semiputridis instruendus, ita tamen regendus, ne aqua bulliat, materiaque in cucurbita aduratur. Quod si aqua balnei exhalando defecerit, subinde alia infundenda, non quidem frigida, (ne vasa frangantur) sed calida.

FINITA destillatione, vasa vitrea examinanda non sunt, nisi prius fuerint refrigerata. Ab æris enim intemperie subita franguntur. Aquæ verò in balneo Mariæ destillatæ, insolari & rectificari debent: nempe in vase vitreo (cujus os corio, vel pergamento obligatum sit) aqua destillata repleto, sic ut tertia pars vacua relinquatur, in arenam ferventem imposito, per quadraginta dies, ut phlegma omne consumatur, empyreumaque, quod his insectis paulatim exiret. Debet autem tertia pars

vasis in arena condi. Aquæ verò calidæ facultatis in vino aut aqua ardente prius infuse, ne nimio calore homini noceant loco frigido, in arena humida, per mensem, aut amplius, si fervidior aqua sit, relinquuntur, similiter tertia parte vasis in arenam condita: aut duæ vasis partes (duæ tertiæ) in ipsam cellæ vinariz terram defodiuntur. Quædam, ut aqua ardens, ad suam perfectionem, seu quintam essentiam, in vase circulatorio inferius describendo, rediguntur.

PORRO sunt & aquæ, quæ ejus materiz,

A ex aqua destillantur, saporem non retinent, ut quæ à dulcibus, salis, & amaris, ut saccharo, aqua marina, gentianæ radice extrahuntur. Horum etenim sâpores propter terrenam substantiam non ascendunt, etiamsi calore vehementissimo, aliòve instrumentorum genere destillentur. Dulcis namque sâpor vehementi calore in amarum, amarus verò in acrem convertitur sâporem, ut sâpius non solum in gentianæ aqua, verum etiam oleo extrahendo sum expertus.

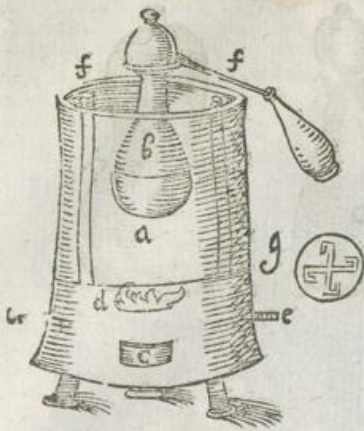
α. Vas balnei Mariae cupreum, resudum. ββ. Operculum rotundi vasis, cum quatuor foraminibus, per quæ cucurbitarum colla transiunt. γ. Canalis cum operculo perforato, & craticula in fundo. δ. A. Balneum oblongum pro duabus bocciis. ε. Balneum triangulare pro tribus bocciis. ζζ. Balneum quadratum pro quatuor bocciis. θ. Foramen, per quod aqua infunditur.

♀ Craticula ferrea in ima canali parte contenta.

Aliud genus balnei Mariae, optimum atque commodissimum cum lucerna, & absque carbonibus. Potest etiam fieri triangulare pro tribus bocciis. Verum quilibet angulus canale suum per aquam transcurrentem contineat.

δ. Vas

- a* Vas cupreum aqua plenum.
b Cucurbita vitrea materiam destillandam comprehendens.
c Porta, per quam lucerna imponitur, qua danda clauditur.
d Lucerna ex oleo, & iribus, aut quatuor allychniis sub vesica.
ee Foramina, per qua aer ingreditur.
ff Canales duo, per quos fumus egreditur, aquam transeuntes.
g Crux quatuor allychnia continens in lucerna.

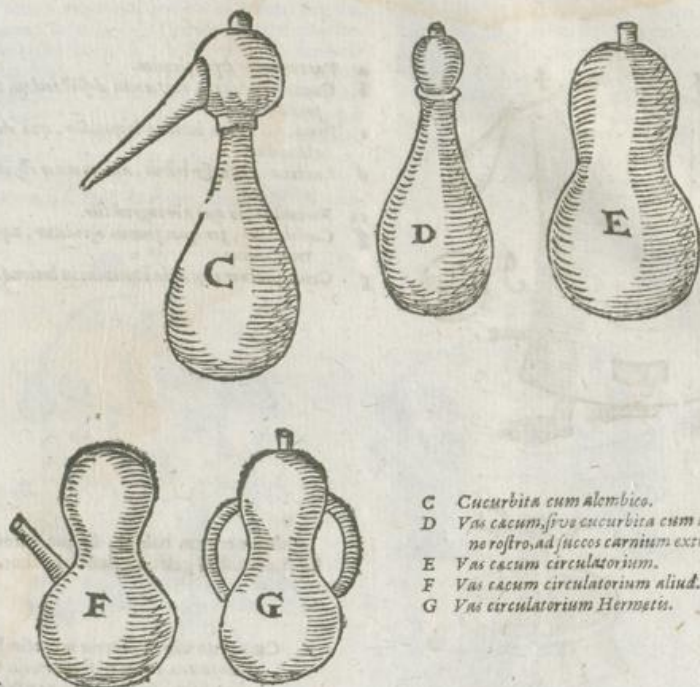

Instrumentum balnei, in quo carniū succi, ex quibus gelatinæ fiunt, extrahuntur.

- A* Cucurbita vitrea, carnes minutim incisas continens, cuius orificium vesica bubulina optime sit clausum, ne nullo modo expire possit.
B Vas terreum, sive olla, vel abenum cupreum, aqua repletum, in quo cucurbita quatuor funiculis alligata est, sub quo ignis continetur.

- A* Cucurbita vitrea.
B Alambicum vitreum.

C Cucurbita cum alembico.
 D Vas cacum, sive cucurbita cum alembico sine rostro, ad succos carniū extrahendum.
 E Vas cacum circulatorium.
 F Vas cacum circulatorium aliud.
 G Vas circulatorium Hermeti.

DE DESTILLATIONE
 in vapore aqua calentis.

CAP. XL.

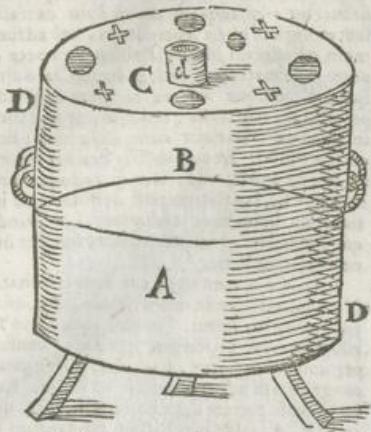
DESTILLATA vapore aquae calentis primum merito locum habere debent, cum vires & qualitates plantarum integrius retineant: id quod ex vapore & sapore aperte dignoscitur. Fiunt haec in duplici quoque vase. imponitur enim vas vitreum plantam continens, in aliud vas cupreum aqua semiplenum. Hujus autem duo genera delineabimus, quorum primum vasi balnei Mariae simile est, nisi quod duplo altius, atque aqua semiplenum tantum sit, ita ut cucurbita, seu vas vitreum aquam bullientem non attingat, sed suspensum supra aquam maneat, & solo vapore ab ea elevato incaleseat. Alterum fornacem continet rotundam circiter pedes sex, vel ulnas duas altam, cum quatuor spiraculis in summo, & porta circa medium craticulam habente, qua ignis imponitur: & foramine alio in fundo, per quod cineres eximuntur. Hinc, inquam, ahenum cupreum aqua plenum includitur, à latere canalem cum epistomio conti-

nens, per quod aqua infunditur: cui rursus operculum cupreum tribus gradibus distinctum imponitur rite, ne respiret, quorum gradus inferior sesquipedem altus, unicum vero latus, cum tot januis, quot cucurbitas vitreas capere possit. Januas autem eo modo constructas esse oportet, ut aperiri commode, & claudi exacte possint, cum vel cucurbitas imponere, vel extirpere volumus: praeterea in earum medio sint fabricata foramina, per quae cucurbitarum colla prohibeantur. Debent autem fomiculis suspendi cucurbitae, vel supra ferrum aliquod transversum collocari, ita tamen, ut aquam bullientem non attingant. Secundi & tertii gradus altitudo pedem unū vix excedat. Verum clarioris doctrinae gratia instrumenta desincepti oculos ponemus. Quod ad materiam distillantam attinet, in his valorum generibus percommode distillantur aquae ex vino, vel aqua ardente, radicibus, herbis, & floribus recentibus, praesertim quae calidioris & siccioris sunt naturae. Humidiores enim herbae, & viscosiores citò corrumpuntur, atque misimè durant hoc modo distillare. Quare commodis in balneo sicco, de quo sequenti capite agemus, sublimari poterunt.

Materia

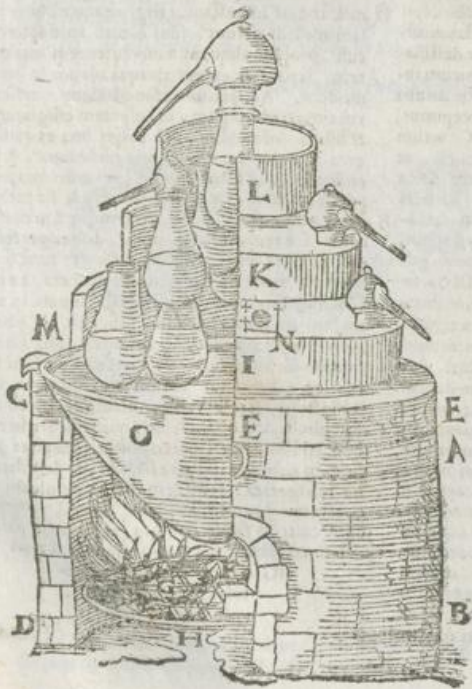
Materia autem prius teri, vel incidi debet: Aget, qui autem sic regendus est, ut aqua in vapore parva quantitas pro una vice destillari: sic enim multo melior evadet aqua. Primum instrumentum igne ex carbonibus optimis: secundum verò ex lignis non fumidis indi-

Primum instrumentum.

- A Spacium aqua plenum.
 B Spacium vapores aqua continens, in quo cucurbita suspensa harent.
 C Operculum quatuor foraminibus, pro quatuor bociis.
 d Canalis craticulam in fundo continens, in quo ignis accenditur.
 DD Vas cupreum, duplo altius, quam balneum Maria.

Ad hoc instrumentum semiapertum cum fornace, multis bociis inserviens.

- ABCD Fornax, cujus altitudo vix ultra duas excedit.
 EE Ventilia, sive spiracula.
 F Porta, per quam ignis imponitur.
 G Craticula ignem continens.
 H Foramen, per quod cineres excimuntur.
 IKL Operculum cupreum tres gradus continens.
 I Primus gradus altitudinem dimidia ulna non excedens.
 K Secundus gradus.
 L Tertius gradus.
 M Canalis cum epistomio, per quem aqua in ahenum infunditur.
 N Porta cum foramine.
 O Ahenum aquam continens.

DE DESTILLATIO-
ne in balneo sicco.

CAP. XLI.

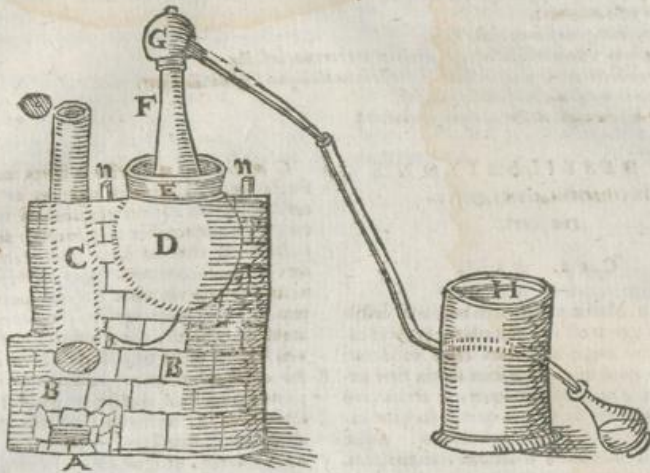
BALNEUM siccum (à quibusdam *Stuffa sicca* vocatum) tum ad aquas, tum ad olea destillanda aptissimum est instrumentum. Huius quidem fornax ex crudis constat lateribus, quadrata ferè, latitudine non minor sesquipedè, altitudine verò tres pedes non excedat. Canalis porro ferreus ex altero latere descendat, in summo operculum cum foramine, in fundo verò craticulam habens, in imo & ad latera perviam, unius palmæ altitudine. Supra verò craticulam, per digitos tres aut quatuor circum canalem, fornax optime, fornacis modo, claudatur, ut calor sursum ferri nequeat, sed potius lateraliter ad vesicæ fundum pertingat, vesicamque circumquaque amplectatur. In summa fornacis parte ea, qua vesica regione continetur, duo sint ventilia, quæ clavibus suis claudi & aperiri possint. In ima verò parte januam parvam contineat, eximendis cineribus destinata, quæ nunc aperta ignem foveat, nunc clausa refrænet. Vesica cuprea, ovali forma mediocri magnitudine, intus stanno obducta, fornaci includitur: cujus orificio (postquam materia destillanda imposita fuerit) collum cupreum, oblongum, stannatum, cum suo capitulo vitreo exactè inseritur, lutoque clauditur, ne ullo modo expiret: atque sic destillatio per aquam frigidam, vel per alembicum refrigeratorium (quod ante non paucos annos ab Hollando quodam Chymista accepimus) inferius describendum perficitur. Cæterum aquæ ex herbis humidioribus, & viscosis, ut præcedenti capite diximus, destillantur: Olea verò ex herbis, seminis & aromatis. Ex herbarum numero sunt, absinthium, apium, basilicum, calamentum, chamæmelum, hyssopus, levisticum, lavendula, mentha, origanum, polium montanum, rosismarinum, ruta, salvia, savina, serpillum, spica indica, stœchas Arabica, thymus, & omnes herbe calidæ & sicca temperaturæ, suaveque olentes. Ex seminibus, anisum, amomum, anisi, anethum, bacca lauri, juniperi, bacca savinæ, careum, cuminum, daucus, fœniculum, nigella, petroselinum, santonicum, siler montanum, & alia odorata. Ex aromatis, angelica, calamus aromaticus, cardamomum, caryophyllum, cinnamomum, costus odoratus, cubebæ, cortex citri, arantiorum, cyperus, galanga, grana paradisi, macis, nux moschata, piper nigrum, zedoaria, zingiber, & alia ejusmodi. Materia prius crassiusculè conteritur, deinde in cupream vesicam conjicitur, mistim quidem, cum aliquot aquæ fontanæ mensuris: ut pro duabus libris materiæ, viginti aquæ ejusdem infundantur: postea collum oblon-

A gum cum alembico & recipiente arctè imponitur, luto, vel pasta & panniculis obducatur, ne ullo expiret modo. Demum injectis per canalem carbonibus, ignis fovendus, donec per vapores condensatos, in tubo cupreo, penetrante dolium, aqua frigida plenum, quicquid liquoris inierit in vase cupreo, intra receptorium deducatur: quanquam tamen dum extractæ sunt ex viginti libris septendecim, vel ad summum octodecim librarum, desistere ab opere oportet, ne materia in vesica aduratur, raro ultra spacium quinque vel sex horarum destillatio producitur, si materia, inquam, ut posuimus, in pondere conveniat cum aqua valis, sicut duo de viginti. Ex quibus satis constat, ignem ita temperandum esse, ut is quandoque diminuendus sit, (præsertim post destillationis initium, ubi omnia nunc incaluerunt) & quandoque augendus, ut in eodem tenore semper maneat ipsa destillatio.

C P O R R O oleum aquæ non semper innat. Nam quandoque in ima, quandoque confusè per univerfam fertur. In ima parte locus illi est, si gravius id pondere ipsa aqua: confusè per univerfam fertur, si accidat, ut frigiditate congeletur in nubes & tenuissima velleta. Rursus in unam partem aquæ commeant olea, quæ crassam, & valde compactam substantiam habent: ut oleum cinnamomi, & caryophyllorum, & aliorum complurium. Quæ verò promiscuè dum incrassantur frigore aquæ, universam molem petunt, sunt oleum anisi & feniculi, propter aliquam convenientem qualitatem. Separatur autem ab aqua oleum in hunc modum. Accipitur infundibulum vitreum, vel vitrum oblongum, in cuspidem effigiatum, & fistula infundibili, vel culpis ima exquisitè cera, seu alia quavis materia obducatur, & sic collocetur, ut fistula, vel culpis versus ima propendeat, parsque latior superior sit, & sic infundatur totum destillatum, eodemque situ collocetur, seu teneatur aliquandiu, donec perfecta olei ab aqua segregatio facta fuerit: tunc si oleum imam locum occupat, ablata cera, ex infundibili foramine, præstò exibat oleum in admetam phialam: & aqua residet, si libeat eam servare ocludendo foramen. Sin autem supremum locum tenet, patefacto rursus foramine exhaurietur sensim tota aqua in vas subiectum, & reservabitur oleum in fundo infundibili. At si oleum cum aqua vehemè in nubes confundatur, percolabitur tota aqua per lineam pannum, in aère frigido, & destillatione refrigerata: tum demum omne oleum sic coactum in panno residet, quod postmodum cultello facili colliges, indeque in phialam conjicies, per quam tandem, si opus est, in subtilem liquorem resolves, vel minimo calore.

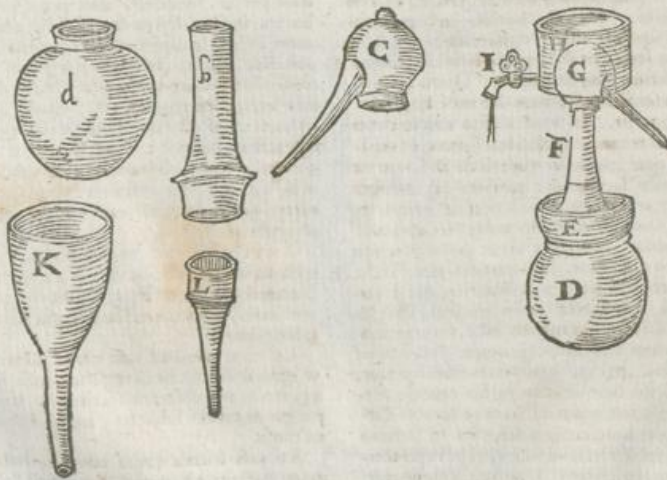
Fornax

Fornax balnei sicci.

- A Foramen, per quod cineres exciuntur.
 BB Fornax sive spaciū continens aëram calidissimam conelāsum undequaque.
 C Carnalis carbonis deferens inferius craticulam, in imo, & ad latera per viam habens, & in summitate operculum. D Vesica cuprea materiam destillandam continens.
 E Venter hic collo adhaeret, ut commodius collum amplo vesicae ori accommodetur.
 F Collum oblongum, ut minus citò incalescat capitellum, aquaque virtus sicut tantum ascendat.
 G Capitellum vitreum. H Vas aqua frigida plenum. I Fornix calorem rectè sursum ferri prohibens, sed ad latera cogens. nn Ventilia duo.

Alierum instrumentum cum alembico refrigeratorio.

- d Vesica cuprea, ovali forma, materiam destillandam continens.
 b Collum cupreum oblongum, quod vesicae inseritur.

- c Alembicum vitreum.
 D Vesica cuprea, ovali figura, stanno obducta.
 E Venter collo adhaerens.
 F Collum oblongum stanno obductum.
 G Caputellum vitreum cum refrigeratorio ex arte coronario factis.
 H Vas arcum circumdans caputellum, in quod contusae aqua frigida illabitur.
 I Epistomium aquam calisfactam educens.
 XL Infundibulum, quo oleum ab aqua separatur.]

DE DESTILLATIONE
 in cineribus, arena, & scoria
 ferri.

CAP. XLII.

BALNEO Mariæ proximum bonitate destillationis genus est, in cineribus, propter calorem, qui æque ac balnei calor moderari possit: id quod in arena & ferri scoria fieri nequit. Unde in cineribus aquæ, in arena verò olea & balsama, ut quæ majori indigeant calore, rectius meo iudicio destillantur. Aquæ ex herbis, floribus, fructibus, animalibus, omnibusque iis, quæ supra capite de balneo Mariæ enumeravimus, distillantur: olea verò & balsama ex herbis, floribus, seminibus, fructibus, radicibus, aromatis, lachrymâ, gummis, resinis, & pinguis omnibus extorquentur. Verùm omnia hæc uno eodemque instrumento minime perficiuntur. Quæ enim facilius & leviter negotio in altum sublevantur, ut herbæ, flores, semina, radices, aromata, & quæcunque in sicco balneo recentissimus, in cucurbita seu boecia erecta: quæ verò altius attolli nequeant, ut gummi, lachrymæ, resina, & pinguedines omnes, retorta rectius sublimantur. Materia horum instrumentorum ex optimo vitro constare debet, foris sapientie luto (ut sequitur) obducta: forma verò inferius manifestabitur. Quod ad fornacis materiam & formam attinet, huiusmodi esse poterit. In loco aliquo convenienti quadra vel rotunda construaturn fornax, ea capacitate, quæ mediocri cucurbitæ aut retortæ imponendæ satisfaciat: parietes ex lateribus erigantur crudis, qui luto optimè præparato conglutinandi. Altitudo pedes tres non multum excedat. Parietes intus pedis plus minus spacio distabunt. Constructo jam fundo, ostium fiet, ubi cineres extirantur, qui à carbonibus à superstructa statim craticula deciderint. E directo summitatis ostii, ferream cratem lateribus insertam constitues. Super hanc ostium aliud, per quod carbones immittantur, ac super ostii summitatem rursus crucem ferream lateribus & ipsam insertam collocabis. Cæterum super hanc crucem leberem in summo ferreum vel terreum impones, eum vel cineribus, vel arena implebis, & luto circumponatur, in fornacis apice quatuor foramina fiant, per quæ fumus exeat.

A CÆTERUM herbæ & flores inciduntur, fructus verò, semina & aromata contunduntur, deinde in aquam clarissimam infunduntur, & per aliquot dies digerantur: demùm in cucurbitam vitream luto obductam ponuntur, & alembico vitreo, cuius rostrum in stanneam fistulam vas aquæ frigide pertranseuntem desinat, superimposito, in cineribus vel arena destillantur, donec omne exierit: quod visu & gustu facile dignoscitur. Nam cum gustu destillantes guttæ nullam ampliùs respicient manifestam injectæ rei qualitatem. destitendum est, ne materia in fundo cucurbitæ adhæreat & exutatur. Verùm hoc mœnendum videtur, ut ignis lentis succendatur, ne nimium insurgat, & ebulliat in alembico, quod in cucurbita continetur. Semina enim quedam, ut anisum, propter raritatem substantiæ suæ, simulque viscosum, quod habent, largiter ebulliant: ideoque non statim alembicum imponendum, sed posteaquam bulla excitari, & vapor sursum ferri incipit, bacillo immisso agitandum, mox alembicum evestigio rursus imponendum, commissuræque luto exacte circumdanda, & sic destillatio peragenda. Gummi, lachrymæ & resinae in retortam lautam ponuntur: alia cum arena, quedam per se, nonnulla aliis perniciter rebus: in speciali Antidotario videre licet. Retorta autem in capellam arenae plenam ita imponenda, ne cupellæ fundum attingat, sed inter sit undique arena: id quod etiam de cucurbita erecta sentiendum est. Quod ad lutum attinet, aliud est commune, quod extrahendis fornacibus inservit: aliud sapientie dictum, quod vasa vitrea oblinuntur, ut validius validius nam ignis vim perferant: aliud verò, quod ruptis etiam & fissis vasis conjungendis & unendis utile est.

LUTUM commune pro fornacibus ex argilla seu terra tenaci & viscosa, arena trita, filamenti lanci, & equivo stercore conficitur optimum, additis interdum scoria ferri, & tauri sanguine.

LUTUM verò ad vasa vitrea illinenda, ne vi ignis distillant, fit ex reguin, scoria ferri, arena, vitro, omnibus tritis, cribatis, & cum luto pingui & tenaci subactis, addito lixivio & lana tonsi.

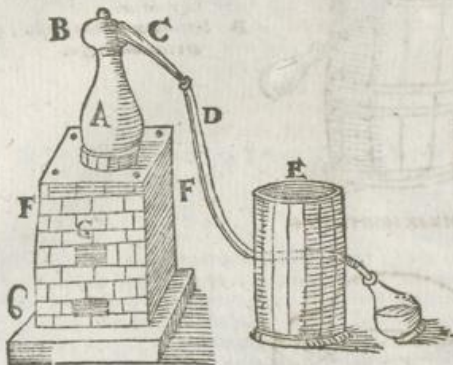
AD vasa vitrea rupta conglutinanda optimum paratur ex minio, vitro trito & cribato, cum vernice & pauco olei lini incorporato, ut instar pulcillæ fiat, quo panno lineo lubili

subtili intincto, vasa conglutinantur, & in Sole siccantur. Ad vitra claudenda commodè sit, farina, calce & bolo armeno, in forma pastæ permistis.

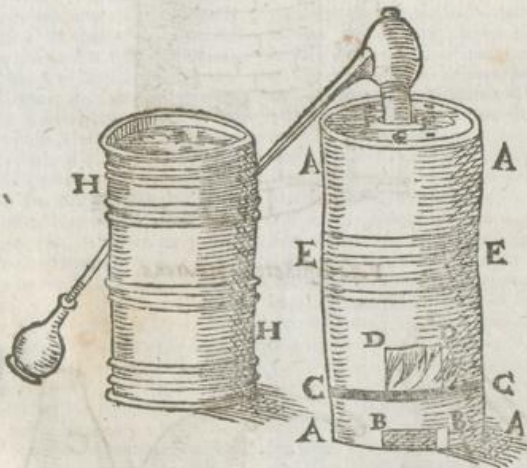
Ad vapores, ne juncturis exhalent, continendos, optimum conficitur ex vitro & lithargyro auri, tritis & cribratis, & farina tritici, omnibus cum albuminibus ovorum in formam pastæ fortiter subactis, & panno li-

neo humido intincto juncturis accommodatis. Porro olea ab aquis suis separanda, deinde corrigenda sunt. Quomodo autem separanda, capite præcedenti, ubi de balneo sicco egimus, docuimus. Quæ autem rectificanda sunt, in aliam retortam mundam infundenda sunt, & in cineribus lentissimo igne destillanda, & sic erunt purissima, penetrantia, & in profundum ingredientia.

Fornaces pro arena.

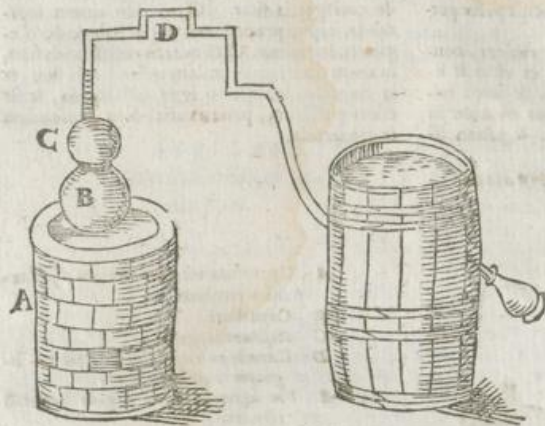

- A Cucurbita vitrea materiam destillandam continens.
- B Capitulum.
- C Rosirum capitelli.
- D Canalis ex cupro stannato per vas ligneum transiens.
- E Vas ligneum aqua frigida perpassum plenum.
- FF Fornax in suprema parte patellam arena repletam continens.
- G Foramen, per quod carbones impuntur.
- b Via, per quam cineres eximuntur.

AAAA Imago universa fornacis. BB Foramen inferius, ex quo cineres eruantur. CC Craticula carbonis continens. DD Foramen superius, per quod carbones immittuntur. EE Tridicula ferrea sustentens cupellam metallicam, vel figulinam, arena contentricam. FF Supereminens cupella pari continens arenam & cucurbitam. G Quatuor foramina sumi. HH Vas aqua frigida plenum.

Aliud genus instrumenti, cum serpente, in quo etiam optima olea consciuntur.

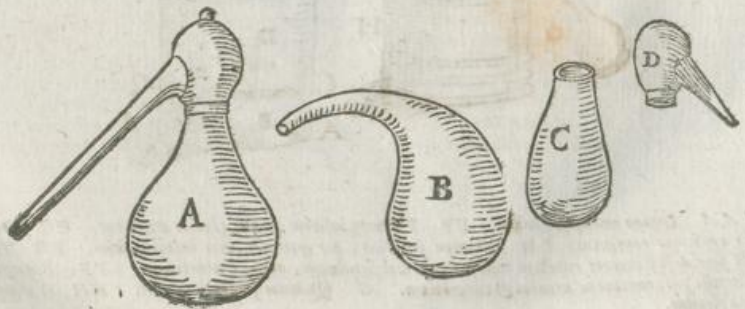

Fornax cum retorta.

- A A Fornax.
- B Cucurbita cuprea materiam destillandam continens.
- C Caputellum ingrediens cucurbitam, superius foramen habens longum, in quod serpens ingreditur.
- D Serpens ex duobus frustis, ex arte coronatis, &c.

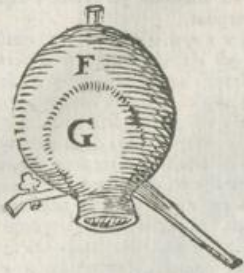

Vasa destillatoria pro arena.

Alambicum

Alembicum refrigeratorium.

- A Cucurbita vitrea, luto obducta, cum suo alembico vitreo.
 B Retorta vitrea luto obducta.
 C Vesica cuprea intus stannata, figura ovali, intus stanno obducta, convenientissima ad olea distillanda.
 D Alembicum cupreum, intus stannatum, vesicam jam distillam ingrediens.
 F Vas ex are corinario continens aquam frigidam.
 G Alembicum vitreum cum vase refrigeratorio.

DE DESTILLATIONE
per ignem.

CAP. XLIII.

PER ignem olea & aqua caustica extorquentur, ex metallicis potilliman, ut vitriolo, sale, aluminae, vitro, tartaro, sulphure, gagate, succino, & similibus. Fornacum autem duo genera describimus, quorum primum est hujusmodi. Construenda est fornax quadrilatera, & in summo concameranda modicè. In medio summæ fornacis faciendum est foramen seu infamibulum, ea amplitudine, ut singulis horis, vel quoties opus fuerit, carbones per id in fornacem commodè immittantur, cum oblongo batillo ferreo, per quem carbones leniter delabantur circa & infra retortam, ne forte retorta laedatur. In quatuor angulis etiam superius relinquenda sunt foramina, sive ventilia, singulis singula, & totidem epistomia ex luto paranda. Carbonibus jam impositis, & igne ardente, foramen fornacis imposita scutella ferrea, aut ipso batillo claudendum est, & foramina angularum relinquenda sunt aperta, ut aditus pateat aëri. Retorta in medio fornacis collocari debet super ferro, quod parietibus fornacis utrinque inferrum sit, in hujus ferri medio concavo imponetur retorta. Os verò retortæ extra fornacem modicè prominere debet per foramen, quod statim luto oppleri, & claudi debet, ut nullus illac aëri aditus relinquatur. Deinde cum recipiens vas vitrei latis magni ore, retortæ os committi debet, ut alterum alteri inferatur. Hanc commissuram luto optimo cum albumine ovi, & linteis circumdabis diligentissimè, ne spiritus usquam exhalent. Præterea debent adhuc duo foramina in duobus fornacis lateribus oppositis fieri, (non in illo, per quod retorta prominet, nec illi opposito latere, sed reli-

quis duobus.) Hæc etiam suis epistomiis claudenda sunt, ut calor intus contineatur. Horum foraminum usus est, ut carbones per summum fornicem demissi, ferreamento per hæc foramina immisso, rite digerantur ac disponantur, infra, supra, & circa retortam, ut illa omnino in medio ignis sit. Per eadem foramina curabitur, ne craticulæ pavementum carbonibus, aut cinere nimium obstruatur, & excludatur aditus aëris, movendo cum ferreamento. Quo facto, mox iterum epistomiis suis claudenda sunt foramina. Ab ima etiam fornacis parte ostiolum relinquendum est modicè inter amplum, ut aër infernè adeat, ne suffocetur ignis. Paulò supra hoc ostiolum bacilli ferrei transversim ordine ponendi sunt, quibus induci oportet ex luto pavementum pollicis crassitudine, plurimis & frequentibus foraminibus pervium, ut accessus sit aëri. Foraminum ea capacitas erit, quæ pollicis in ambitu. Altera fornax quadrata quoque extruenda, ejus amplitudinis, ut in ea collocari facile latis magna retorta possit. Primò extruatur à terra fornax altitudine pedis, aut circiter, deinde craticulam collocato, ab hac jam dicta altitudine circiter pedem unum cum dimidio distantem. Tum per mediani fornacem, ferum oblongum, & forte, & optimo luto perlaturum, peringat ab uno fornacis latere ad aliud. Inter craticulam, & ferreum baculum, aut stylum, adaptato Pigrum Henricum fornaci, secundum latus, prout sequens figura tibi depingit. Sit autem Henricus P. ea magnitudine, ut caput penè ingerere possis, quibus paratis, continetur fornacis constructio supra ferreum baculum per pedis unius cum dimidio altitudinem, ac ita apertam relinquito, usque quò retortam fornaci imponas. Et nota, istud latus versùs Henricum P. debere à craticula usque ad summitatem esse apertum, quoad retorta fornaci sit imposita. Retorta ea parte fornacis, qua aper-

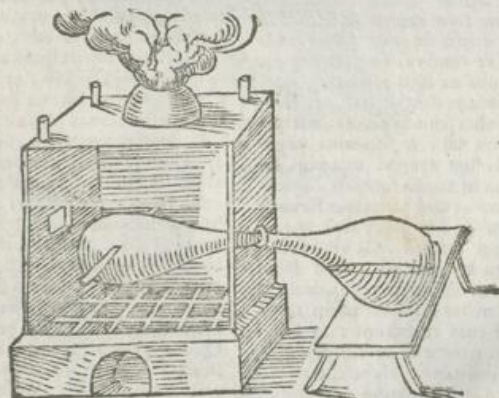
ta est, ponatur per transversum supra transiens A
ferum, deorsum collum vertendo, & collum
promineat extra fornacem ad dimidii pedis
longitudinem, quò recipiens commodius
postea luto adaptari queat. Quo factò, par-
tem fornacis apertam à craticula ad sum-
mum usque claudere, retortam simul dili-
genter luto fornaci conjungendo. Ad sum-
mitatem ubi perveneris, in uno quatuor an-
gulum facito foramen magnum, ovi ma-
gnitudine, cum suo operculo, quod admove-
ri. & removeri possit, reliquis tribus angulis
itidem fiant ventilia, minora tamen, ut digi-
tum majorem tantum capere possint. De-
hinc fornax paulatim est contrahenda, & in
acutum efformanda, ita, ut in summo fora-
men quoque ea amplitudine relinquatur, quæ
manum intromissam liberè admittat, cui o-
perculum quoque fabricandum, quò claudi
possit aut aperiri. Posteaquam fornacis ex-
structionem unà cum retorta ei indita ita per-
feceris, recipiente satis magno opus est, idque
collo retortæ, quod extra fornacem est exer-
tum, accommodandum ita, ut collum alte-
rius satis profundè in recipiente ingrediatur,
& utrumque simul, diligenti studio, & opti-
mo luto jungatur, ut moris est. Ubi hæc
omnia præparata, calefiat fornax igne carbonum,
& Piger Henricus magnis carbonibus
repleatur: operculo imposito claudatur, & om-
nia reliqua ventilia, exceptis tribus supra D
memoratis parvis. Ostium quoque, quod sub
stratere est, unitate notatum, ex parte dimidia

claudendum, propter aërem, ad conservan-
dum ignem. Procedendo itaque primò igne
mediocri, deinde paulatim fortificando ignem,
donec ad summum perveniat, liquorque ex-
tillare desinat.

С А Т Е Р Ы М retortæ ex optimo vitro,
cujusmodi est Venetum, medioeriter crasso
esse debent: atque luto optimè (de quo præ-
cedenti capite egimus) munitæ, ne vi ignis
distillant, vel alioquin distillant, id quod sæpe-
numero contingit. Quæ de causa retortam duo-
bus frustis figulis, retortæ figura formatis,
includere soleo, ita tamen, ut retorta à frustis
nulla ex parte, præter iuncturam (debet enim supra
frustulum luti posita esse) tangatur, sed quo-
dammodo in medio cavitatis sita sit: sic enim
ab igne defenditur, quò minus rumpi, aut fun-
di possit retorta.

NOTANDUM etiam hic est, recipiens
vas refrigerandum esse alio vase aqua frigi-
da pleno, cum epistomio, ut supra recipiens
vas continè aqua frigida destillet: aut im-
posito huic vase filtro, aqua similiter supra reci-
piens destillet, sicque refrigeretur recipiens,
quod vi excédentis caliditatis alioquin distil-
let. Post absolutam destillationem & fornacis
retortæque refrigerationem, oleum in bal-
neo Mariæ corrigendum, & aqua, quæ ex per-
missa est, destillando separanda, & remanebit
in cucurbita oleum. Fit autem hæc se-
paratio cucurbita vitrea erecta
cum capitulo & reci-
piente.

Primum fornacis genus.

Alterum

Alterum fornacis genus.

- 1 Porta, per quam aer ingreditur ignem fovet.
- 2 Craticula, cui carbonis incumbunt.
- 3 Piger Henricus, carbonis deferans.
- 4 Locus, quo repositum est oblongum ferrum, sustinens bociam.
- 5 Collum boccia prominens, dorsum inclinatum.
- 6 Recipiens magnum.
- 7 Ventilis quatuor.
- 8 Foramen magnum in summitate fornacis.

Tertium.

DE DESTILLATIONE per descensum.

CAP. XLIV.

PER descensum quoque olea & aquae eliciuntur. Aquae quidem ex floribus rosarum aliisque similibus: Olea vero ex lignis, ut juniperi, aloës, guajaci, fraxini, piceae, &c. Ex lapidibus, ut gagate, & marinis, ut succino, aliisque quae contumacius oleum reddunt. Ex lignis sic hoc modo: Accipe inversam bociam, eam impletam lignis concisis, lato cum fornace optime conjunge, eâ nimi-

rum parte, quâ corpus bocciae fornacem contingit, & impone alteri bocciae inferius fixatum superiori carbones superimponere circumcirca, & accende per aliquot horas, donec quicquid pingue, & aquosum est, effluerit. Remota postea superiori boccia, inferiorem accipe, & oleum exime, atque ab aquositate secerne, ut supra docuimus. Ex rosis, aliisque floribus, per descensum destillatur aqua hoc modo: Accipitur mortarium, vel olla vitreata, vel aenea, & tegitur lineo panno, firmi ter undiquaque succincto & colligato panno, impone quicquid destillare volueris, verbi gratia, folia rosarum, deinde patinam prunis im-

pletam immediatè impone rosis: ita deorsum aqua destillabit satis bona, & fragrans. Tantum cavendum est, ne flores adurantur, & aqua adustionem recipiat. Quidam inter materiam & vas ignem continens, chartam mundam interponunt, ita minus facile illam adustum iri credunt. Hæc ratio destillandi idiotis & mulerculis familiarissima est, sed tamen non omnibus rebus idonea. Ad destillandum verò oleum succini, aliis instrumentis opus est. Quantum ad fornacem attinet, sit ea rotunda, duorum eam dimidio pedum altitudine, latitudo verò ipsius diametralis sit duarum spithamarum. Extruatur autem vel ex lateribus, vel ferro, luto obducto, habens duo foramina rotunda, per quæ (ut post depingemus) canales instrumenti extri queant. Porro alia duo preparari tibi curato instrumenta ex cupro intus itanno obducta, præsertim inferius: superius habeat figuram cucurbitæ, altitudinis spithamæ unius & dimidiæ, ex integra lamina compositum, & collum ipsius applicetur inferiori instrumento, illudque ingrediatur. Paretur etiam ex cupro operculum rotundum, & foraminibus plenum, ut tectum eo succinum, emanare & destillare succinum possit. Inferius verò instrumentum recipiens succinum, sit rotundum, habens collum, quod recipiat & in se contineat collum cucurbitæ, capax trium vel quatuor mensurarum, habens duos canales, quorum unus descendat, sitque inferior, alter verò ascendat. Postquam fornacem & instrumenta tibi omnia paraveris, accipe inferius instrumentum, impone fornacem, & exerito ambos ipsius canales, atque illud in fornace optimè munito lateribus & luto, fietque interseptum satis firmum, ne ab extra inspiciatur, & ignis ipsi incubando nocere possit, tantumque ipsi aquæ infunde, donec ex canali effluat. Postea postius alternatim & succino & lapillis in cucurbitam luto vestitam, ita, ne succinum, sed potius lapilli operculum attingant, tege cucurbitam, ac operculum clavibus ferreis ad latera ipsius infixi munito, ne illud vi & impetu caloris excidat, sed potius oneri sufficere queat, & impone cucurbitam inferiori instrumento, ac locum, ubi conjunguntur, obline luto, ne aliquis va-

por exire possit. Similiter & canalem ascendentem obstrue ligneo cono, ut extrahere eum possis, si affundenda est aqua calida: quod fiet, si parum ipsi inerit, & oleum exire nequiverit. Canali inferiori appone alium canalem stanneum, vel ex cupro confectum, transeuntem vas aqua frigida repletum, quæ ubi calefacta fuerit, aliam frigidam affunde. Illi verò canali receptaculum adjungito, in quo sit Tbj. aquæ frigidæ purissimæ, latis magnum, & capax aquæ cum oleo. Sit autem vel vitreum, vel figulinum munitum vitro, non cupreum, quia facillimè oleum contrahit vireduem ex æruginæ, quæ cupro inest, omninoque optimè & diligentissime observantur. Hæc ubi facta sunt omnia, circa cucurbitam prunis ardentibus accende ignem placidum, suppeditantem ex omnibus partibus æqualem in principio calorem, & auge eum successivè, usque ad vesperam. (uno enim die ea destillatio finitur) donec tota cucurbita tegatur & obruat ignis carbonibus. Et observandum est, ubi cucurbita quasi excandescit, absolutam esse destillationem, quare ignis removeri potest: sicut tamen sic per integram noctem sine igne, ut per se frigeri possint. Postea exemptam cucurbitam reperies vacuum à succino, lapillos, qui ipsi adhuc insunt, nigros quasi fuligine obductos. In fundo verò inferioris instrumenti cernes feces, vel scorias picem referentes, oleo innarante per canalem cum aqua ad receptaculum delato, quæ utraque reservanda sunt, donec rectificetur oleum. Rectificatur autem hoc modo: Accipe cucurbitam vitream, atque in eam infunde aquam cum oleo, ut venter ipsius repleatur, usque ad collum, & imposito ipsi alembico similiter vitreo, balneo committe, & omnia optimè communitè debes, ne calor eam perfringat, & calida aqua est affundenda. Siquidem vitrum calefactum subitam frigefactionem perferre nequit, sed rumpitur. Quibus peractis, applica alembico quoque receptaculum vitreum, & exibat oleum purissimum pauca aqua permixtum, quæ segreganda est ab oleo, ut supra in balneo sicco diximus.

Instrumentum, quo olea ex lignis extrahuntur per descensum.

A Cucurbita continens materiam destillandam.

B B Fornax carbones continens, ita ut superiorem cucurbitam circumdent.

C Vas recipiens, circulo stramineo impositum.

D Lamina foraminulenta, in circumferentia limbum habens supra infraque eminent, ut tam cucurbita, quam vas recipiens in limbos illos immittantur.

Boccia superior cum inferiori
conjuncta.

Instrumentum, quo aquae ex floribus
per descensum destillantur.

A Vas ignem continens.

B Olla vitrea.

Instrumenta, quibus succini oleum extrahitur.

A Fornax.

B Foramen superius, ad canalem alterum.

C Foramen inferius, per quod erit inferior canalis.

D Instrumentum superius seu cucurbita, in quam conijciunt succinum cum silicibus.

E Instrumentum inferius excipiens scoriam & oleum.

F Canalis superior, per quem subinde affunditur aqua calida.

G Canalis inferior, per quem oleum una cum aqua egreditur.

H Cucur-

H Cucurbita cum inferiori instrumento conjuncta, si sive utroque imposta fuerit.

I Oculum perforatum, quo obstruitur cucurbita.

K Fornax cum omnibus ad destillationem necessariis. Fornax enim structura ad dextram apparet, in cuius summitate medio cucurbita eminet. Si abet eadem fornax ad dextram prominentem sursum versus canalem (qui canalis superior dicitur) ligneo cono obstruendum. In eadem ad leuam conspicuus est canalis inferior, cui alius per refrigeratorium transfertur. In medio apparet vas refrigeratorium, cum suo canali ad leuam, cum quo statim recipiens committitur.

DE DESTILLATIONE
in Sole.

CAPUT XLVI.

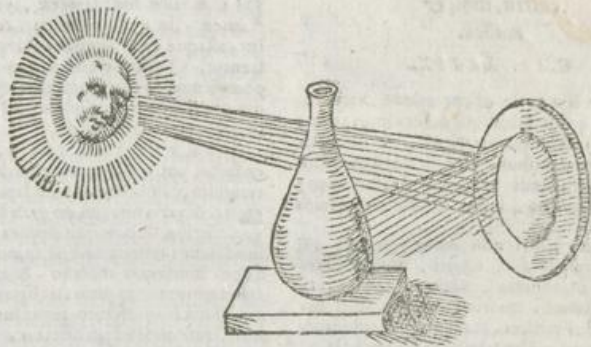
IN Sole fieri solet destillatio, locis calore Solis aestuantibus, posito super calidam arenam vase vitreo, re destillanda repleto, unâ cum appenso seu conjuncto recipiente. Verum hic modus nostris regionibus, frigidioribus scilicet, non admodum utilis est.

DESTILLANDI rationem per solarium radiorum calorem frigidis etiam regionibus utcumque accommodatum, ut odorem flores varii, ceteraque destillanda, & qualitatem retineant, docet Adamus Lonicerus in nat. histor.

CAVVM, inquit, igitur speculum Solis splendori obverte, vitrum, cui materia inest, in-

ter Solis radios, & speculum colloca-to, ita ut radii solares in speculo ad vitrum, secundum figuram subscriptam, se reverberent.

EST & alius quidam modus, Italis præcipue usitatus, destillandi aquas in Sole, hoc modo: Accipiunt duo vitra, unum vacuum, alterum herbis, aut floribus plenum. Hoc vitrum ita plenum panno lineo claudunt, per quem liquor destillare possit. Deinde hujus collum vitri vacui collo superimponunt, ac diligenter aut luto, sive argillis, aut alia quavis materia obturant omnes meatus, ne quid exharet, colligantes utrumque vitrum, atque radiis solaribus ea exponentes, ut illud quod herbas, vel flores continet, dependeat, alterum quod vacuum est, inferius ponatur, ut liquorem, qui in Sole excoquitur, excipiat: ita parant mulieres Bononienses aquam ex floribus rubi, ad oculos.

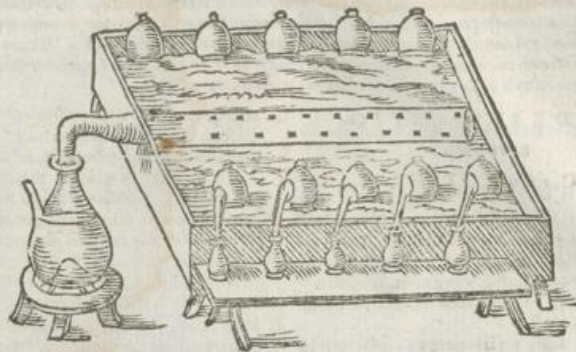

DE DESTILLATIONE
in simo.

CAPUT XLVII.

IN simo equino vel alia re putrescente destillatio fieri solet, si vel paupertas, vel alia causa impediatur, quo minus igne utamur. Verum ut Chymistis in multis fuerit utilis, Medico tamen non est recipienda, propter causam in lignis putribus, & ex putredine, vel alia de causa graveolentibus, si præsertim intra corpus est recipienda: nam admovendorum fortis minor habetur ratio. EST quoque destillationis apud Chymistas modus, qui fit in simo equino, calore ejus aucto per fumum, seu vaporem aquæ ebullientes, ad hunc modum: Extruitur arca lignea sex ulnarum longitudine, latitudine verò tanta, ut commodè & cucurbita-

rum corpora utrinque recipiat, & spaciū nihilominus relinquatur, quo canalis inter utroque bocciarum ordinem penetrare possit. Arca repletur simo siccò, permixto stramine dissecto, & imponitur in scamnum, ut altior extet. Simo cucurbita indatur, capitellis extrâ eminentibus, ut nasus recipientibus adaptari queat. Inter has medias extendatur canalis æreus, aut plumbeus, aut etiam si placet, ligneus, habens multa foramina exigua secundum totam canalis longitudinem, extremitas altera sit incurva, terram versùs spectans. Tum rursus aliud vas terreum, aut æreum juxta ponatur, habens collum oblongum, cui adoretur canalis. Vas inferius aqua replendum, & impositum tripodi, igne calefiat, ut aqua ebulliat, & vapores inde ascendentes per canalem sinum calefaciant, & simul oboque cucurbitas, ut figura sequens nobis representent.

DE INSTRUMENTIS A DE PILIS MORTA-
crassiori preparationi inser-
viensibus: & primò de
cultris, limis &
malleis.

CAP. XLIX.

HAETENUS de preparatione tam ru-
 diore, quàm subtiliore differimus: nunc
 de instrumentis preparationi, & quidem
 crassiori famulantibus (de subtilioribus enim
 supra in destillandi generibus tractavimus)
 agemus, à cultris, limis, & malleis initium
 fumentes.

Sunt itaque cultri non unius generis: alii
 enim sunt vulgares & usitati, quibus radi-
 ces, & alia communia secantur. Alii ad cer-
 tos usus destinati, quorum quidam sunt inci-
 sori, quibus radices, & aromata inciduntur,
 qui in capite affixi sunt tabulae alicui certo ferra-
 mento, in altera parte ansam ligneam habentes,
 qua premuntur res, quae altera manu cultro sub-
 jiciuntur. Est & culter, quo saccharum tunden-
 do finditur, brevis, crasso dorso, firmus, ne fran-
 gatur. Cognata sunt his ferramenta, quibus flo-
 res, herbae, & alia quaedam ad conservas, aliaque
 necessaria secantur. Alia sunt figura lunari, utrin-
 que ligno is anssi infixa, alia oblonga, lata, quae fe-
 riendo dissecant.

LIMIS indigemus, propter res, quae non
 facile tundi terique possunt. Lima alia crassior
 est, alia tenuior. Utraque suum usum habet, &
 necessaria est.

QUOD ad malleos attinet, duobus gene-
 ribus opus est, uno ligneo, oblongo, gravi sa-
 tis, quo in findendo saccharo utitur: hic cum
 suo cultro in arca sacchari servetur, re-
 liqui ferri constant ad va-
 rios usus.

DE PILIS MORTA-
riis, & pistilla.

CAPUT XLIX.

PILAE aliae sunt lapideae, vel fistiles, aliae
 aeneae, in quibus semina, & nuclei terun-
 tur, aliaque diversi generis subiguntur, & mi-
 scentur. Quidam electuaria quaedam, ut dia-
 phoenicum, in ejusmodi subalperis atterere, &
 miscere solent potius quàm in vasis aeneis, aut
 mortariis, propter acetum.

MORTARIA aut aenea, aut ex orichal-
 co facta, aut lapidea, aut plumbea sunt: suffi-
 cit unum plumbeum, unum lapideum. Aenea
 multa, & varia sunt, unum grande, aut si est ma-
 gna officina, duo, in quo duriora, & copiosiora,
 tundantur: reliqua ordine minora sunt propor-
 tione, minimum moscho, & ambræ terendis
 destinatur: magna mortaria ligneo operculo fir-
 mo, in medio perforato, tegantur, si quid terend-
 um, aut tundendum offertur, quod facile in
 pulverem dissipatur.

TOTIDEM sunt pistilla, quot mortaria,
 & ejusdem materiae, quanquam ad omnia fer-
 rea ferè sunt accommodatiora: fiant autem ex
 ferro durissimo, ne quid terendo vel tunden-
 do decedat, & materiis admisceatur. Unum etiam
 fit ligneum, magnum, longum, quo recentes her-
 bae tunduntur.

DE SPATHULIS
 & cochlearibus.

CAP. L.

SPATHULAE magnitudine pistilla aequant,
 numero verò excedant. Nam opus est
 spathulis etiam ad eximenda medicamina è
 pyxidibus, item ad confediones, ne iis-
 dem ad electuaria & unguenta utendum sit:
 quod quidam impuri non sine incommodo
 negligunt: ut enim materiae, ita quoque in-
 strumenta

Instrumenta confundi non debent. Ad hæc parva spatula, multum majore, contra quorundam morem eximi debet. Ferrea ad communem usum sunt aptissima: ad decoctiones verò qualescunque lignæ præferuntur, si modo ex solida materia factæ sint. Variat etiam figura, extremitas sit lita, rotunda, oblonga, non nimis magna, ad quosdam tamen usum litæ, figura linguæ præstant.

Cochlearibus variis, & ad varios usus Pharmacopœus indiget: primum opus est magno ferreo, quo eximantur materiæ in magno mortario tulsæ. Deinde parvis æneis ad pulveres eximendos è pyxidibus. Tertiò magnis ferreis foraminulentis duobus, quibus spuma, aliæque excrementosa in summo nata, auferuntur ab iis quæ decoquantur: uno atque altero unum foramen habente ad confectiones.

DE CRIBRIS, ET colatoriis.

CAP. LI.

Variis cribris opus est, partim minoribus, ex corticibus tiliæ, partim ex setis equinis confectis. Ex corticibus fiunt magna cribra, & parva quoque, per quæ semina & confectiones trajectuntur. Seraceorum alia sunt aperta, alia utrinque clausa. Per aperta metallica, & terræ species crassiores ac viliores cribrantur, per reliqua alia. Preciosi lapides per sericum duabus later pyxidibus partibus tanquam septum inclusum cribrentur. Non autem uno ad diversa, nec diversis ad unum utendum est. Hoc ergo pacto distinguantur & inscribantur: ad aromata, ad amara, ad purgantia. Sunt quædam, quæ singularia cribra exigunt, ut venena, arugo, &c.

Colatoria alia ex panno lineo, alia ex laneo, alia ex setaceo fiunt: alia sunt rare texture, alia densæ. Quidam colaturi decocta duobus vel tribus colis uruntur, supra se positis. Superiore rariore, inferiore densiore, medio mediocri, non absque ratione: id enim citius, quod volunt, assequuntur. Quædam per saccos colantur, &c.

DE AHENIS ET VASIS metallicis reliquis, item rotularibus, & fornacibus.

CAP. LII.

Ahena varii sunt generis, & usus, nec ejusdem quantitatis: alia sunt profundiora, alia latiora, alia inter hæc media. Vasorum reliquorum quædam orichalco constant, quibus tonsores uti solent: his addantur duæ ferreæ ansæ, utigui imponi, & in tempore removeri facilis possint. Horum usus est

ad decoctiones. Sunt & alia vasa non magna, rotunda, iestas medi globi, in una parte plicam habentia, in alia manubrium habent, cui ligneus pediculus insertus est, ne manus uratur. Quibus ad orbiculos fundendos utimur, vocantur vulgò Patellæ.

Torcularibus opus est ad succos exprimendos. Duo sufficient. Alterum ad liquores aquosos: alterum ad olea, aliæque pinguis. Nec debent eodem modo promiscuè exprimi. Forasum alia sunt portatiles, ex ferro factæ, quarum caput est pilæ simile, in fundo foraminulentum vel craticula ferrea constans, per quæ cineres decidunt in subiectam partem mediam, quæ in latere habet januam parvam, ex clauditur, si flamma nimis magna est, alioqui aperitur, fundum solidum habet. Insistit totum officium tribus validis pedibus, & bicubitale est. Alia forasces sunt extractæ suis locis, illis similes, sed absque pedibus.

DE TABULIS ET mensis.

CAP. LIII.

Varias & diversas tabulas habere oportet, ligneas & lapideas: unam ligneam, in quam nudam cribrentur materiæ, aut chartæ subternantur: aliam, in quam materiæ ad compositionem Antidotorum disponantur, hæc tegumentum habeat, ne vel si abeundum, vel expectandum, alioqui materiæ confundantur, aut hæc res extrinsecus immisceantur. Non enim Pharmacopœus miscere simplicia ejusmodi debet, nisi Medici adsint. Tertia tabula ad materias decoctionum accipiendas. Lapidearum tabularum unâ cum lapide manuali ad terendos lapides preciosos destinata sit: altera ad pendita: tertia ad emplastra, cerata. De mensis non possunt tradi præcepta certa: multis enim opus est, una in pharmacopolio, in qua materiæ ponderantur: altera, in qua dispensantur & reponuntur. hæc debet esse libera, ac singulis chartis impone aliquod grave, ac diligenter nota singula, ne confusio aliqua fiat: altera verò variis rebus instructa sit. Nam supra hanc pendeat instrumentum, rastro non multum dissimile, in quo suspendantur lances, vascula ex orichalco, cochlearia parva, item duæ pyxides rotundæ, quibus funiculi altera crassiore, altera tenuiore dependeant. Item forfices aliquot, una magna & firma, qua herbæ inciduntur, reliquæ minores ad chartas & fila. In mensam collocata sit arcula, continens pondera minora omnis generis. In mensa sit foramen, per quod pecunia in cistulam subiectam demittatur. Sint & alia arcule clausæ, in quibus res necessariæ & preciosæ contineantur. Consultum etiam est, omnia in librum referri, quæ venduntur, ut exacta septimana Pharmacopœus accepta

cum indice conferre possit. In laboratorio sit mensa munda, in quam penidium disponatur, rotulae, morsuli, & alia ejusdem generis. Deinde alia mensa ad herbas necessaria est, nec sunt in terram projicienda; quod quidam faciunt, ne vel pedibus conculcentur, vel à canibus commingantur. Est & mensa opus, supra quam herbae destillandae cultris feriantur, reliquas omitto.

DE FORMIS.

CAP. LIV.

FORMAE variae sunt: aliae ad animalia ex saccharo effingenda, quarum aliae simplices sunt, aliae duabus constant partibus, quae imposita massa claudantur, & quod supervacaneum est, exprimunt: aliae ad marcipanes: aliae ad trochiscos ex metallo: aliae ad ceram sigillatorem, &c.

DE FINE MEDICAMENTORUM.

CAP. LV.

CAUSA efficiente expedita, ad finalem nobis perveniendum est. Est etenim certus medicamentorum finis, ut conferant vel ad necessitatem, vel ad ornatum: ad necessitatem quidem, ut sanitas vel constans conservetur, vel lapsa insensibiliter praeservetur, vel sensibilibus lapsa restitatur. Ad ornatum verò, ut pulchritudo scilicet constans conservetur, vel destructa reficiatur. Quae sanitatem conservant medicamenta, ejus naturae similia esse debent, quae conservanda est. Similia autem sunt temperata, quae neque temperiem, neque compositionem, neque unionem immutant, cujusmodi sunt, quae Medicis res non-naturales appellantur. Quae verò praeservant corpus

A medicamenta, ea partim similia, partim contraria esse decet. Praeservatur namque corpus partim conservando id, quod nondum est amissum, similibus: partim curando, quod est ablatum, contrariis. Verum cum nostrum institutum hoc loco non sit differere de medicamentis sanitatem conservantibus, & praeservantibus, (de his enim in nostra medicina syntaxi copiose tractatum est) de iis tantum, quae sanitatem sensibilibus lapsam, sive intemperatura, sive mala compositio, sive unitas fuerit soluta, restituant, agendum est. Sicut itaque, quae sanitatem restituant, medicamenta morbo contraria. Contraria enim contrariorum sunt remedia. Siquidem calida frigidis, frigida calidis, humida siccis, sicca humidis & putridis conferant morbis. Sic quoque quae aperiunt medicamenta, obstructis: quae densant, rarefactis, quae rarefaciunt, densatis, quae dilatant, astrictis, quae astringunt, dilatatis auxiliantur: quae detergant, fordidis, quae replent, cavis: quae cicatricem inducunt, planis modentur ulceribus: item quae attenuant, humoribus crassis, quae incrassant, tenuibus, quae incidunt, lentis, quae abstergunt, viscosis, quae evacuant, plenitudini, quae purgant, cacochymia sunt utilia. Quae verò medicamenta sunt calida, frigida, humida, sicca: item quae aperiunt, claudunt, astringunt, consolidant, attenuant, incrassant, incidentia, abstergentia, & cetera, quae tertius agunt qualitatibus, (inter quae ornata quoque comprehendimus) libro secundo sufficienter dictum est, ut pluribus, de his differere sit supervacaneum. Porro quantum unumquodque horum immutare debeat, & quando, & ubi, indicabit id nobis tam morbi quantitas, tum tempus & locus. Sed cum haec ad praxim potius quam ad medicamentorum tractationem pertineant, hic de medicamentorum causis finem faciemus.

FINIS LIBRI TERTII.

ANTIDOTARII GENERALIS LIBER IV.

DE MEDICAMENTORUM ACCIDENTIBUS.

CAP. I.

ACTENUS qua fieri potuit brevitate medicamentorum causas expeditimus, ut jam nihil aliud restare videatur, quam ut eorum accidentia paucis discutiamus. Hic autem acci-

dentia vocantur, non ut in physicis, quaeunque praeter subjecti corruptionem adesse vel abesse possunt, sed ea solum, quae cum effectus sint effectus, sub nullo causarum ordine continentur. Ex iis enim, quae supra descripsimus, multa sunt, quae ad accidentium classes referuntur, causarum tamen etiam rationem obtinent. Id in primis & secundis medicamentorum qualitatibus animadvertere licet. Quamvis enim substantiarum, quibus insunt, effectus existant, causae tamen etiam sunt aliorum effectuum,